

Opinnäytetyö AMK

Sosionomi AMK

2020

Laura Hoppo

**KASVATUSYHTEISTYÖ
LAPSEN KULTTUURI-
IDENTITEETIN
MUODOSTUMISEN TUKENA
SUOMALAIS-VENÄLÄISESSÄ
PÄIVÄKODISSA**

Laura Happo

KASVATUSYHTEISTYÖ LAPSEN KULTTUURI-IDENTITEETIN MUODOSTUMISEN TUKENA SUOMALAIS-VENÄLÄISESSÄ PÄIVÄKODISSA

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa siitä, miten vanhemmat kokevat suomalaisen varhaiskasvatuksen, mitä toiveita heillä on kasvatusyhteistyölle sekä siitä, miten kasvatusyhteistyö muotoutuu ja toteutuu kulttuuriin liittyvissä asioissa. Valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 korostetaan vanhempien osallisuutta päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Toimeksiantajapäiväkotina toimi Turussa sijaitseva suomalais-venäläinen päiväkotitoiminta. Lapsiryhmiä päiväkodissa on kolme ja lapset ovat iältään 1–6 -vuotiaita. Suuressa osassa lasten perheitä joko toinen tai molemmat vanhemmista ovat venäläisiä tai kotoisin muista maista, joissa puhutaan venäjää.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja teoreettinen viitekehys muodostui kulttuuri-identiteetistä sekä kasvatusyhteistyöstä interkulttuurisessa ympäristössä. Aineisto kerättiin sekä kasvotusten tapahtuvalla haastattelulla että Webropol-kyselyn avulla. Tutkittavana toimi yhteensä neljä eri taustaista työntekijää sekä neljä erikseen valikoitua perhettä. Haastattelut toteutettiin syksyllä 2020.

Tutkimus tuotti tietoa haluttuihin teemoihin ja tuloksista saatiinkin arvokasta tietoa vanhempien sekä työntekijöiden ajatuksista koskien kasvatusyhteistyötä ja kulttuuri-identiteettiä. Vanhemmat kokivat, että heidän kotikulttuuriansa ja kieltään arvostetaan varhaiskasvatuksessa. Kuten työntekijätkin myös vanhemmat toivoivat arvostavaa ja avointa vuorovaikutusta kasvatusyhteistyön onnistumiseksi. Viestinnän toivottiin olevan yksilöllisempää ja mahdollisuuksia syvemmälle keskustelulle toivottiin useammin kuin kaksi kertaa vuodessa.

ASIASANAT:

varhaiskasvatus, kasvatusyhteistyö, interkulttuurisuus, kulttuuri, kieli, kulttuuri-identiteetti

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2020 | 46 pages, 11 pages in appendices

Laura Happo

PARENTAL PARTNERSHIP IN SUPPORT OF THE FORMATION OF CHILD'S CULTURAL IDENTITY AT A FINNISH RUSSIAN KINDERGARTEN

The purpose of this research thesis was to provide the client with information on how parents experience Finnish early childhood education what aspirations they have for parental partnership and how parental partnership is formed and implemented in matters related to culture. The National core curriculum for Early Childhood Education and Care (2018) emphasizes the involvement of parents in the planning and implementation of the kindergarten's activities. The client's kindergarten was a Finnish-Russian kindergarten in Turku. There are three groups of children in the kindergarten and the children are aged between 1–6. In a large proportion of families with children, either one or both parents are Russian or come from other countries where Russian is spoken.

The research was carried out as a qualitative study and the theoretical framework consisted of cultural identity and parental partnership in an intercultural environment. The material was collected both through a face-to-face interview and through a Webropol survey. A total of four employees from different backgrounds and four separately selected families were examined. The interviews were conducted in the fall of 2020.

The research provided information on the desired themes and the results provided valuable information on the ideas of parents and employees regarding parental partnership and cultural issues. Parents felt that their home culture and language were valued in early childhood education. Like the employees, the parents wanted appreciative and open interaction for the success of the parental partnership. Communication was hoped to be more individual and opportunities for deeper discussion were hoped for more than twice a year.

KEYWORDS:

Early childhood education, parental partnership, interculturality, cultur, language, cultural identity

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 VENÄJÄN KIELI JA KULTTUURI	9
2.1 Venäläiset Suomessa	9
2.2 Kulttuuri-identiteetti ja sen kehittyminen	10
2.3 Kieli osana kulttuuri-identiteettiä	16
3 KASVATUSYHTEISTYÖ INTERKULTTUURISESSA VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖSSÄ	18
3.1 Interkulttuurisuus ja kasvatusyhteistyö asiakirjoissa	18
3.2 Kasvatusyhteistyön kehittäminen sekä arviointi yhdessä vanhempien kanssa	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
4.1 Tutkimustyön aihe, tavoite ja tutkimuskysymykset	24
4.2 Tutkimusmenetelmä	24
4.3 Kohderyhmä ja aineiston analyysi	27
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	32
5.1 Työntekijöiden näkemykset kasvatusyhteistyöstä	32
5.2 Vanhempien näkemykset kasvatusyhteistyöstä	36
6 POHDINTA	40
6.1 Tulosten tarkastelu, hyödyntäminen ja mahdolliset jatkotutkimukset	40
6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja ammatillinen kasvu	42
LÄHTEET	44

LIITTEET

- Liite 1. Kulttuurikysely työntekijöille.
- Liite 2. Kulttuurikysely perheille.

KUVIOT

Kuvio 1. Yksilön kulttuuri-identiteettiin vaikuttavat tekijät (Benjamin 2014, 68).	12
Kuvio 2. Kulttuuri-identiteetin selkiytyminen (Benjamin 2014, 77).	14
Kuvio 3. Lapsen, vanhemmat ja kasvattajien vuorovaikutuskolmio (Koivunen 2009, 156)	21
Kuvio 4. Aineistojen järjestäminen	29
Kuvio 5. Aineiston analyysin vaiheet	30
Kuvio 6. Toiveita kulttuurikasvatukselle	38

TAULUKOT

Taulukko 1. Maahanmuuttajalapsen kulttuurikuvan kehittyminen (Paavola 2017, 32.)	13
Taulukko 2. Perheiden äidinkieli.	28
Taulukko 3. Perheiden kotikieli.	28

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Interkulttuurisuus	viittaa valmiuksiin, joita ihmisellä on oltava tarvittavan yhteisymmärryksen, toimivan vuorovaikutuksen ja yhteistyön saavuttamiseksi kulttuuritaustaltaan erilaiden ihmisten kanssa toimiessa (Jokikokko 2002, 85).
Kulttuurikasvatus	on valmiuksien antamista pohdintaan. Kulttuurikasvatuksen avulla lapset ja nuoret oppivat tarkastelemaan omaa kulttuuriaan, muita kulttuureja ja kulttuuria yleensä." (School Education Gateway 2020.)
Monikulttuurisuus	käsite on laajentunut etnisten ryhmien lisäksi koskemaan myös erilaisia alakulttuureita kuten vammaiset ja sukupuoli-vähemmistöt. Monikulttuurisuudella voidaan kuvata nyky-yhteiskunnan kulttuurista monimuotoisuutta. Kulttuurisesti monimuotoinen yhteiskunta sisältää useita erilaisia kulttuursia, uskonnollisia ja maailmankatsomuksellisia ryhmiä, jotka jakavat yhdessä julkisen tilan. Sanan kuvaileva käyttö ei arvota ajatusta kulttuurisesta monimuotoisuudesta, eikä ota kantaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa tehtävään politiikkaan." (Wikipedia 2020.)
Kotoutuminen	tavoitteena on, että maahanmuuttaja kokee olevansa yhteiskunnan täysivaltainen jäsen, jolla on uudessa kotimaassa tarvittavia tietoja ja taitoja (THL 2020).
Yhteisö	tarkoittaa elämänmuodon, taloudellisten tai aatteellisten päämäärien tai muiden sellaisten perusteella kokonaisuuden muodostavaa ihmisryhmää tai yhteenliittymää (Kielitoimiston sanakirja 2020).

1 JOHDANTO

Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustyö, jonka tarkoituksena oli kerätä tietoa siitä, millainen on kasvatusyhteistyön tämän hetkinen tila, mitä vanhemmat ja työntekijät toivovat kasvatusyhteistyöltä sekä siitä, miten kasvatusyhteistyö muotoutuu ja toteutuu työntekijöiden ja perheiden välillä suomalais-venäläisessä varhaiskasvatusympäristössä. Kvalitatiivisen tutkimuksen erityispiirteenä voidaan pitää sitä, ettei tutkitusta aiheesta ole tavoitteena löytää yhtä totuutta (Vilkkä 2015, 120).

Koska lapsen kulttuuri-identiteetti alkaa kehittymään hänen lähiympäristöissään, on tärkeää tarkastella lapsen koti- ja kouluympäristöjä (Paavola 2007, 31). Tätä tarkastelua päästään tekemään, kun keskitytään varhaiskasvatusympäristöissä vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön. Jotta kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa saadaan toimimaan, täytyy kasvattajien ja vanhempien välille saada rakennettua avoin ja luottamuksellinen suhde. Kun vuorovaikutus on avointa, tiivistä ja molemmin puolista, voidaan kotona sekä päiväkodissa hyödyntää kaikkea sitä tietoa, mitä lapsesta on. (Koivunen 2009, 151–152; Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40.)

Sain tutkimuksen toimeksiannon Turussa sijaitsevalta suomalais-venäläiseltä päiväkodilta. Aihe muotoutui ohjaajan ja opettajan kanssa käytävien keskustelujen pohjalta. Päiväkodin henkilökunta koki, että vanhempien kanssa tehtävää kasvatusyhteistyötä tulisi tarkastella sekä heidän omasta että vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksessa tarkasteltavat teemat nousivat ohjaajan ja opettajan kanssa keskustelluista aiheista sekä kyseisessä varhaiskasvatusympäristössä tarvittavasta interkulttuurisesta kompetenssista. Interkulttuurisuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa erilaiset kulttuurit ja näin ollen myös arvot, asenteet, taustat sekä kommunikointi- ja käyttäytymistavat kohtaavat. Interkulttuurista kompetenssia tarvitaan, jotta saadaan rakennettua keskinäinen yhteisymmärrys ja toimiva vuorovaikutus eri kulttuuritaustaisten ihmisten välille. (Jokikokko 2003, 85–87.)

Opinnäytetyöni raportti alkaa johdannolla, jonka jälkeen käsitellään venäjän kieltä ja kulttuuria Suomessa sekä kulttuuri-identiteetin muodostumista. Kolmannessa luvussa käydään läpi toimivan kasvatusyhteistyön edellytyksiä sekä interkulttuurista kompetenssia kasvatusyhteistyön tukena. Tästä edetään tutkimuksen toteutukseen, tutkimuskysymyksiin ja -menetelmiin sekä tutustutaan tutkimusaineiston analyysiin. Viidennessä luvussa käsitelen aineistosta nousseita tutkimustuloksia, jonka jälkeen viimeisessä luvussa tarkastelen tuloksia, pohdin niiden hyödyntämistä sekä mahdollisia jatkotutkimuksia.

Opinnäytetyöni loppuu tutkimuksen luotettavuuden sekä oman ammatillisen kasvuni pohdintaan opinnäytetyöprosessin aikana.

2 VENÄJÄN KIELI JA KULTTUURI

2.1 Venäläiset Suomessa

Vuoden 2019 lopussa Suomessa asuin noin 180 eri ulkomaan kansalaisuusryhmää. Yleisin vieraskieli oli vuoden lopussa venäjä ja sitä puhui äidinkielenään melkein 82 000 henkilöä. Toiseksi suurin kansallisuusryhmä oli Venäjän kansalaiset ja heitä oli venäjää puhuvista yhteensä vain 28 500. (Tilastokeskus 2020b.) Onkin tärkeää huomata, että vaikka kuulemme katukuvassa paljon venäjän kieltä, kaikki heistä eivät ole venäjän kansalaisia.

Samana vuonna myönnettiin eniten (1946 kpl) Suomen kansalaisuuksia nimenomaan Venäjältä muuttaneille. Turussa ulkomaalaisten osuus asukkaista vuonna 2019 oli noin 23 000. Tilastoista ei kuitenkaan käy ilmi, kuinka paljon heistä on venäläisiä tai venäjää puhuvia. Kaikista Suomessa asuvista venäläisistä 0-14 -vuotiaita on noin 4390, 15-64 -vuotiaita noin 21 600 ja yli 64-vuotiaita noin 2480. (Tilastokeskus 2020a.)

Suomalaiset tutkijat ovat keränneet suomalaisten tekemiä havaintoja venäläisten käyttäytymisen erityispiirteistä. Venäläisiä luonnehditaan muun muassa avoimiksi, suorasukaisiksi, emotionaaliksi, huolettomiksi, seurusteluhaluiksi sekä vieraanvaraisiksi. Luonnehdinnat pitävät paikkansa, vaikkakin pitää ottaa huomioon, että venäläisetkin käyttäytyvät eri tilanteissa eri tavoin. Venäläiset ovat hyvin kohteliaita ja ystävällisiä tuttavien seurassa; kaupoissa, kahviloissa ja esimerkiksi terveyskeskuksissa palvelu saattaa olla huonoa ja epäkohteliasta. Tämä johtuu siitä, että Venäjällä erotellaan selkeästi julkinen ja yksityinen vyöhyke. (Vihavainen, 2012. 81.)

Länsieurooppalaisessa kulttuurissa on totuttu hymyilemään tuntemattomille myös julkisilla paikoilla, sillä hymy on yksi kohteliaisuuden muodoista. Venäläiset kuitenkin hymyilevät tuntemattomille vain harvoin. Hymyn kautta halutaan välittää todellinen ilo sekä ystävyyden, sydämellisyyden ja rakkauden tunteet. Kun opit tuntemaan venäläiset ja pääset heidän yksityiselle vyöhykkeelle, opit vasta tuntemaan venäläisten tunteikkaan, vilkkaan ja avoimen luonteen. Venäläisten emotionaalisudella on kuitenkin myös toinen puoli: keskusteluissa sekä hyvät että huonot tunteet ilmaistaan ja keskustelut voivat päättyä jopa huutokilpaan. (Vihavainen, 2012. 81.)

Vihavaisen (2012) mukaan ”venäläinen käsitys ’hyvin kasvatetusta ihmisestä’ pohjautuu yhä vanhoihin aatelisiin perinteisiin ja tapoihin.” Venäläisessä kulttuurissa on monia käytäytymissääntöjä, joita hyvin kasvatetun ihmisen pitäisi seurata. Suurin osa venäläisistä ei näitä välttämättä noudata, mutta hyvien tapojen lista on silti tallella venäläisten tajunnassa. (Vihavainen, 2012. 81.)

2.2 Kulttuuri-identiteetti ja sen kehittyminen

Kulttuuri käsitteenä tarkoittaa lähes samaa kuin elämäntapa, ja sisältää niitä asioita, joita ihmiskunta on historiansa aikana oppinut tekemään, arvostamaan ja uskomaan sekä mistä he ovat oppineet nauttimaan. Kulttuuriset piirteet eivät periydy vaan ne ovat opittuja asioita. Kulttuurin sisälle voidaan ajatella kuuluvaksi erilaiset toimintatavat ja -mallit, kuten tunteiden näyttäminen ja kätkeyminen, kehonkieli, elintavat ja perinteet, yksilön persoikeudet sekä vakaumukset ja arvojärjestelmät. Kulttuuria ei voida erottaa ihmiskunnasta vaan se on ihmiskunnan sisällä. Tietyillä alueilla voi olla erilainen tapakulttuuri kuin toisilla, mutta usein samalainen kulttuuri vallitsee samoilla alueilla. Vaikkakin tässäkin on poikkeuksia ja tietyt kulttuurin osatekijät voivat olla sellaisia, joita vain osa kulttuuripiirin jäsenistä kannattaa. Lisäksi kulttuurit ovat muuttuvaisia. Se, mikä on aikaisemmin ollut tietyille kulttuurille ominaista, muuttuu ajan saatossa. Tämän takia yleensä puhutaan kulttuurien moninaisuudesta. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 5–6; Kansalaisopistojen liitto KoL Ry, 2018.)

Identiteetti käsitteenä pitää sisällään kaiken sen, millaiseksi ihminen käsittää itsensä, miten hän kokee oman arvonsa ja mikä synnyttää kokemuksen ainutlaatuisesta, yhteisestä ja erityisestä minästä. (Novitsky & Alitolppa-Niitamo 2012, 24; Suomen Mielen-terveysseura ry, 2020.) Yksilö voi käyttää identiteettikokemustaan merkittävänä voimavarana, mutta se voi olla myös haaste hyvinvoinnille, jos ihmisen identiteetti on rakentunut vain negatiivisten kokemusten, kuten rasmin kohtaamisen, kautta. Kokemus omasta itsestä vaikuttaa kaikkeen siihen, miten toimimme tai käytäydymme. Jotta omaa itsetuntemusta pystyy kehittämään, on tärkeää tiedostaa, millaisista palasista oma identiteetti muodostuu. Jotta lapsen identiteettikehitystä voidaan vahvistaa, on tärkeää luoda ennakkoluuloja poistava ja salliva ilmapiiri. (Schubert 2013, 70; Suomen Mielen-terveys ry, 2020.)

Identiteettiin ei missään tilanteessa tulisi suhtautua pysyvänä ominaisuutena, sillä voidaan ajatella, että identiteetti kehittyy jatkuvasti vuorovaikutuksellisessa prosessissa.

Identiteetti pitää sisällään niin henkilökohtaisen kuin sosiaalisen puolen. Henkilökohtainen identiteetti muodostuu sekä yksilöllisestä että kollektiivisesta ulottuvuudesta. Yksilöllisiä ulottuvuuksia ovat omat arvot sekä kiinnostuksen kohteet, joiden avulla meidät voi erottaa muista. Kollektiiviseen ulottuvuuteen voidaan lukea ryhmäjäsenyydet, kuulumisen tunne sekä samaistuminen erilaisiin ryhmiin kuten ammatti-, harrastus-, kulttuuri-, kieli-, ikä- sekä sukupuoliryhmiin. (Talib & Lipponen 2008, 161; Suomen Mielenterveys ry, 2020.)

Koska kulttuuri on usein jaettu, laaja kokonaisuus ja identiteetti yksilön henkilökohtainen ja ainutlaatuinen kokemus, termi kulttuuri-identiteetti on käsitteenä melko ristiriitainen. Lähteessäni mainitun Hallin (2003) mukaan käsitettä voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta. Se voidaan nähdä kollektiivisena ihmisyyden ytimenä, joka on kaikilla niillä ihmisillä, joilla on yhteinen historia ja eri-isät. Tämä määritelmä korostaa yhteisön roolia ja yhteisiä kokemuksia menneisyydestä sekä kulttuurisista säännöistä. Toisessa näkökulmassa ajatellaan, että kulttuuri-identiteetti on jatkuvassa muutoksessa, sillä se juontaa menneisyydestä ja suuntaa tulevaisuuteen. Tässä näkökulmassa ajatellaan ihmisen yksilöllisyyttä, samanlaisuuskseen ja eroavaisuuskseen verrattuna muihin ihmisiin, joiden kanssa yksilö on jakanut samat kokemukset. Identiteetti rakentuukin tarinoiden ja kertomusten kautta, jolloin ihminen voi ymmärtää itseään ja löytää paikkansa. (Benjamin 2014, 63-64.)

Voidaan ajatella, että kulttuuri-identiteetti muotoutuu jatkuvasti uudelleen. Esimerkiksi etninen identiteetti ja kulttuuriryhmän jäsenyys nousevat yleensä tärkeiksi nuoruusiässä ja aikuisuuden kynnyksellä. Tämän jälkeen etnisyyden merkitys voi hiipua ja korvautua esimerkiksi ammatillisella tai poliittisella samaistumisella. Identifikaation eli samaistumisen tunteet vaihtelevat ajan ja tilanteiden myötä. Tästä syystä kulttuuri-identiteettiä saatetaan olla vaikea määrittää. Kulttuuri-identiteetillä voi olla monta ulottuvuutta, jotka vaihtelevat merkityksen kannalta välillä pienentyen ja välillä suurentuen, mutta silti pysyen merkityksellisinä ihmisen elämässä. (Benjamin 2014, 65.)

Kulttuuri-identiteetti voidaan sekoittaa usein myös etniseen tai kansalliseen identiteettiin ja niitä voidaan käyttää toistensa synonyymeina. Etnisestä identiteetistä puhutaan silloin, kun tarkastellaan ihmisen etnistä tietoisuutta ja samaistumisen tunteita tiettyihin etnisiin ryhmiin, kun taas kansallinen identiteetti kohdistuu valtionrajojen rajaamiin yhteisöihin. Näistä poiketen kulttuuri-identiteetti on kuitenkin tunne ryhmään kuulumisesta, jossa käyttäytyään samalla tavoin, puhutaan samaa kieltä tai jonka maailmankatsomus voi perustua yhteiselle arvopohjalle, menneisyydelle ja traditioille. (Benjamin 2014, 65-66.)

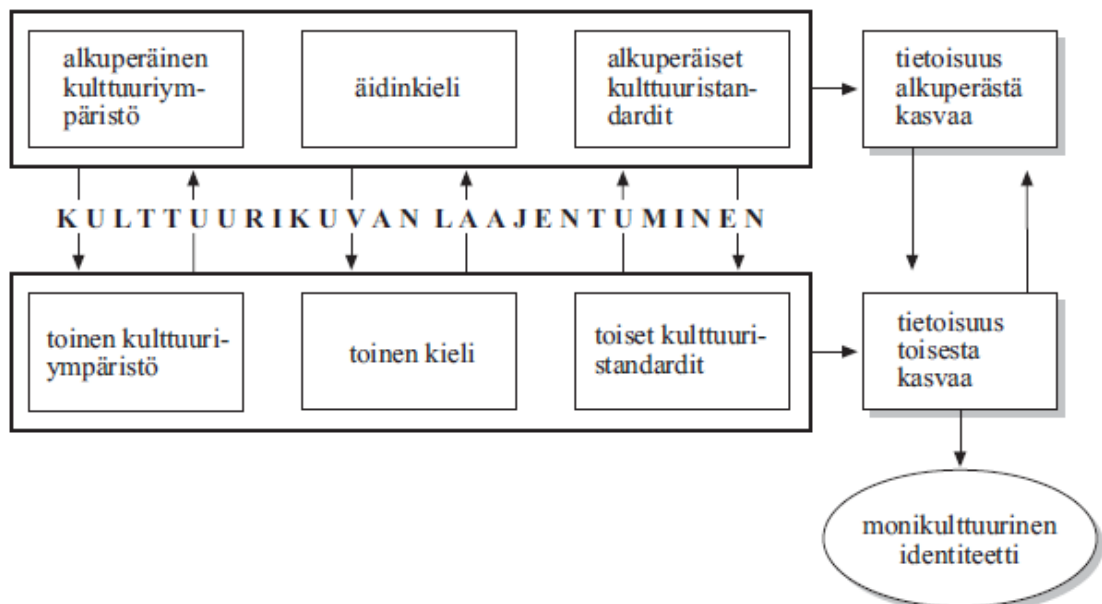
Kuvio 1. Yksilön kulttuuri-identiteettiin vaikuttavat tekijät (Benjamin 2014, 68).

Yllä olevassa kuviossa 1 on listattuna asioita, jotka vaikuttavat yksilön kulttuuri-identiteetin muotoutumiseen ja, joita voidaan pitää myös osittain kulttuurisina ryhminä. Vain osaan niistä voi itse vaikuttaa, osa niistä määräytyy jo syntymässä. Ryhmiä, joihin yksilö kuuluu jo syntyessään ovat esimerkiksi perhe ja kansallisuus; joihinkin ryhmiin ihminen liitetään ulkoisten ominaisuuksien takia, esimerkiksi sukupuoli ja etnisyys; joitakin ryhmiä me voimme valita myös itse, esimerkiksi ammatti, poliittinen sitoutuminen sekä harrastusryhmät. Kaikkien ryhmien jäsenyyden vaikuttavat ihmisen oman identiteetin rakentamiseen ja muotoutumiseen eriävissä määrin. Kaikki ryhmät eivät ole välttämättä ihmiselle mieleisiä, jonka takia ihminen voi haluta myös etäännyä niistä. Ryhmien merkitykset ja samaistumisen tunteet voivat vaihdella iän ja elämäntilanteiden mukaan. (Benjamin 2014, 67.)

Koska ihmiset kuuluvat moniin ryhmiin, heidän identiteettinsä voi muokkaantua ryhmäjäsenyyksien mukaan. Jos yksilö samaistuu ryhmään, hän pyrkii toimillaan vahvistamaan sellaisia piirteitä itsessään, joiden avulla hänet yhdistetään ryhmään. Jos hän sen sijaan

haluaa etäännyä ryhmästä, hän korostaa itsessään niitä piirteitä, joiden avulla hän eroaa ryhmästä mahdollisimman paljon. Jäsenyydet ja niiden merkitys eri ryhmissä vaihtelevat elämäkokemuksen ja ajan myötä, mutta tietyt jäsenyydet, esimerkiksi etnisyys, ovat pysyviä. (Benjamin 2014, 69.)

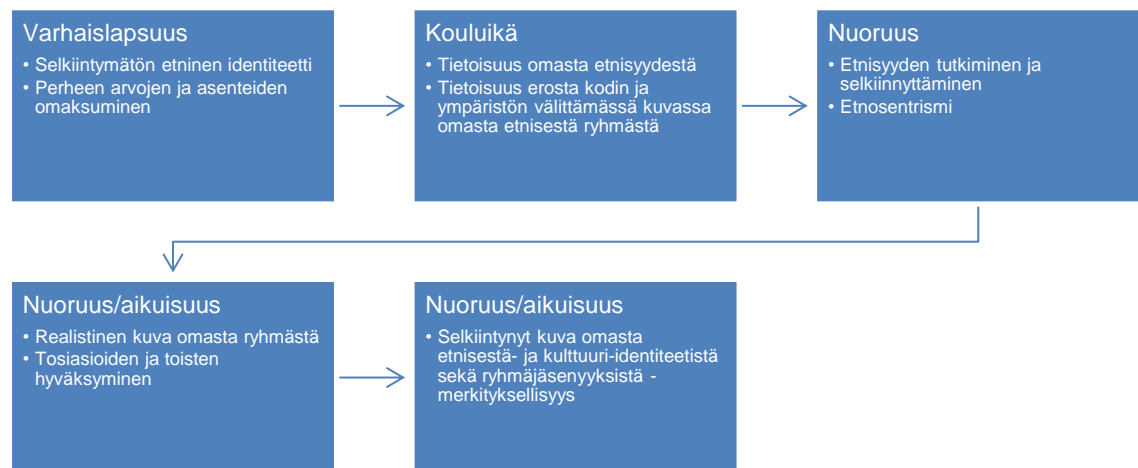
Pitkään pienten lasten tietoisuus omasta tai muiden etnisyydestä on hyvin rajoittunutta. Jos heitä ei tueta tai heille ei anneta kokemuksia, he saattavat jäädä tälle tietämättömyyden tasolle. (Benjamin 2014, 76.) Koska pienen lapsen kulttuuri-identiteetti alkaa kehitymään hänen lähiympäristössään, on tärkeää tarkastella lapsen koti- ja kouluympäristöä. (Paavola 2007, 31.) Alla olevassa Taulukko 1:ssä kuvataan lapsen kulttuurikuvan kehittymistä kohtaamisten seurauksena.

Taulukko 1. Maahanmuuttajalapsen kulttuurikuvan kehittyminen (Paavola 2017, 32.)

Paavolan (2007, 32) mukaan Kaikkonen (1999) ja Mikkola (2001) kuvaavat maahanmuuttajalapsen kulttuurikuvan kehittymistä taulukossa 1 esitetyllä tavalla. Ensimmäisessä vaiheessa lapsen kulttuuri-identiteetti alkaa kehittyä oman lähiyhteisön ja laajemman yhteisön vaikutuksesta. Toisessa vaiheessa puhutaan kielen merkityksestä kulttuuri-identiteetin kehittämisessä. Päiväkodin tai koulun merkitys korostuu kolmannessa vaiheessa, kun lapsen kulttuurikuva alkaa laajentua. Tällöin lapselle tulee erilaisuuden ja monitulkintaisuuden vaihe, jonka seurauksena henkilö pitää jatkossa monikulttuurisuutta luonnollisena ja ajattelee mieluummin suvaitsevaisesti kuin suvaitsemattomasti.

Jotta pienet lapset pystyvät myöhemmin luomaan myönteisen ja selkeän kansallisen identiteetin osana asuinmaan väestön muodostamaa kokonaisuutta, on tärkeää, että lapsille tulee ensin tietoisuus omasta etnisyydestä ja he pystyvät samaistumaan positiivisesti omaan etniseen ryhmäänsä. Niillä lapsilla, jotka ovat samaistuneet positiivisesti sekä omaan että kansalliseen kulttuuriinsa arvostavat ja ovat ylpeitä yleensä molemmista kulttuureista. On tärkeää, että eri kulttuureihin ja vuodenvaihtojen juhliin päästään tutustumaan jo päiväkodissa. Kun lapsi pääsee keskustelemaan omasta kulttuuristaan turvallisessa ympäristössä, luo se yleensä lapselle myönteisen kuvan omasta kulttuurista, etnisyydestä ja siihen liittyvistä asioista. (Benjamin 2014, 76.)

Kuvio 2. Kulttuuri-identiteetin selkiytyminen (Benjamin 2014, 77).

Kuviossa 2 kuvataan kulttuuri-identiteetin selkiytymistä kokonaisuutena varhaislapsuudesta aikuisuuteen. Koska oma aiheeni on kuitenkin varhaiskasvatuksessa, käsittelen teoriaosuudessa nimenomaan lapsuutta ja päiväkotikäisten lasten kulttuuri-identiteetin kehittymistä.

2-3 -vuotias lapsi osaa kiinnittää huomiota ulkoisiin eroihin ihmisten välillä. Kolme-neljävuotias lapsi osaa tunnistaa tumma- tai valkoiset ihmiset ja erotella ketkä kuuluvat samaan ryhmään. 7-8 -vuotiaana hän pystyy tunnistamaan muita etnisiä ryhmiä. Saman ikäisenä hän osaa myös määrittää oman etnisyytensä tarkasti ja pysyväluonteisesti. Riippuen siitä kuinka paljon lapsi näkee ja kokee erilaisuutta hänen tietoisuutensa omasta ja muiden etnisyydestä voi kehittyä aikaisemmin tai jopa myöhemmin. Etninen tietoisuus pääsee kehittymään vain kontaktien, kokemusta ja kognitiivisten taitojen

karttuessa. Vaikka pienet lapset eivät ymmärrä suoranaisesta syrjinnästä tai rasismista vielä mitään heillä voi silti olla ennakkoluuloja ja kielteisiä tunteita sellaisia henkilöitä kohtaan, jotka näyttävät heistä ulkoisilta piirteiltään erilaisilta. Heidän asenteensa eivät kumpua lasten omasta maailmasta, vaan heijastavat perheen ja yhteiskunnan aikuisten stereotyyppioita ja yleistä suhtautumista erilaisuuteen. (Benjamin 2014, 77-79.)

Kaikkien etnisten ryhmien edustajilla on toive säilyttää oma kulttuuri, kun muutetaan uuteen maahan. Vanhempien toiveena on, että lapset jatkavat tuttuja kulttuurisia käytäntöjä ja perinteitä sekä säilyttävät samat kulttuuriset arvot. Kuitenkin valtakulttuuri vaikuttaa myös lapseen hänen kasvaessaan ja voi tulla tilanteita, joissa lapsi kieltäytyy elämästä vanhempien kulttuuriperinnön mukaan. Lapset ja nuoret oppivat kuitenkin kasvamaan kahden kulttuurin vaikutuksen alla ja luovimaan kahden kulttuurin arvo- ja normimaailmassa. Suurin osa vähemmistöön kuuluvista omaksuu kaksikulttuurisen identiteetin, jonka ansiosta he pystyvät toimimaan kahdessa eri kulttuuriympäristössä. (Benjamin 2014, 95-97.)

Kun puhutaan kaksikulttuurisista ihmisistä, ei voida vetää johtopäätöksiä siitä, miten he kaikki toimivat. Tutkimusten mukaan kaksikulttuuriset ihmiset eivät muodosta homogeenistä ryhmää, jossa kaikkien identiteetti tai toimintatavat olisivat rakentuneet juuri samalla tavalla. Ryhmien välillä on selkeitä eroja. (Huynh ym. 2011, 828) Kaksikulttuuriset ihmiset voidaan jakaa kahteen ryhmään sen mukaan, miten he toimivat eri ympäristöissä: vuorotteleviin ja fuusioituneisiin. Vuorottelevat henkilöt toimivat eri ympäristöissä eri tavalla, esimerkiksi venäläisessä kulttuuriympäristössä venäläisen kulttuurin mukaan ja suomalaisessa ympäristössä suomalaisen kulttuurin mukaan. Fuusioituvat henkilöt sen sijaan toimivat omalla tavallaan molemmissa ympäristöissä, ikään kuin luoden uuden kolmannen kulttuurin. Vaikka molemmat ryhmät voidaan nähdä positiivisesti, vuorottelevat henkilöt kokevat enemmän konflikteja liittyen toimintamalliinsa omaksua molemmat kulttuurit kuin henkilöt, jotka sulauttavat kahdesta kulttuurista itselleen oman toimintamallin. Kaksikulttuuriselle yksilölle kulttuurien sekoittuminen on subjektiivinen kokemus, joka vaihtelee ihmisten välillä ja on toisille merkityksellisempää ja oleellisempää kuin niille, jotka kokevat kahden kulttuurin erot objektiivisesti. (Huynh ym. 2011, 828 – 830.)

2.3 Kieli osana kulttuuri-identiteettiä

Yksi kulttuuri-identiteettiin liittyvä olennainen asia on kieli. Se antaa yksilölle tunteen ryhmään kuulumisesta. Usein kieltä pidetään koko identiteetin peruspilarina ja näin ollen se onkin osa ihmisen minäkuvaa. Jotta kulttuurista tietämystä voidaan jakaa sukupolvelta toiselle, kieli on tässä tilanteessa suuressa asemassa. Siitä huolimatta yksilön etnisyyttä tai kulttuuria ei voida määrittää kielen avulla. Voidaan sanoa, että jos halutaan täysin oppia tuntemaan yksilö toisesta kulttuurista, meidän tulisi oppia hänen kielensä. Yksi tärkeimmistä ihmisoikeuksista onkin se, että ihminen voi oppia oman äidinkiелensä. Nykyään koetaan, että kaksikielisyys on rikkaus ja lasta kannustetaan opettelemaan myös oma äidinkiелensä. Sillä ”mitä paremmin lapsi hallitsee oman äidinkiелensä, sitä paremmin hän myös oppii uuden kielen.” (Benjamin 2014, 98-99.)

Tällä hetkellä Suomessa elää enenevässä määrin kansainvälisiä ja monikielisiä perheitä, joissa kotona on käytössä useampi kuin kaksi kieltä. Kun lapsia tuetaan oikein, he voivat oppia useita kieliä jo varhaislapsuudessa. Jotta tässä onnistutaan, lapsi tarvitsee tukea ja kannustusta kaikilta kasvattajilta. Lapsen monimuotoisen kielellisen repertuaarin kehittyminen on voimavara sekä lapselle itselleen että yhteiskunnalle. (Rakkolainen-Sossa 2016) Määritellessään monikielisyyttä Rakkolainen-Sossa (2016) viittaa tekstissään esimerkiksi Hoffmanin (2001), Quay (2001) ja Wang (2008) julkaisuihin. Näiden pohjalta hän määrittelee monikielisyyden tarkoittamaan useamman kuin kahden kielen käyttöä lapsen elämässä tai muissa tilanteissa. Monikielisyyttä ei voida kuitenkaan suoranaisesti rinnastaa kaksikielisyyteen. Mitä enemmän lapsella on kieliä käytössä, sitä herkempiä kielet ja niiden valta-asetelmat ovat muutoksille. (Rakkolainen-Sossa 2016.)

Vaikka perhe asuisi Suomessa, on mahdollista, että perheen kotikielenä ei ole ollenkaan suomea. Tällöin lapsi oppii suomen kielen kodin ulkopuolella esimerkiksi varhaiskasvatuksessa. Tällöin varhaiskasvatuksen rooli kieli- ja kulttuuri-identiteetin omaksumisessa korostuu. Jos perheen kotikieli on vähemmistökielen asemassa eikä lapsi kuule kieltä kodin ulkopuolella, on tärkeää, että kotona keskitytään antamaan lapselle tarpeeksi virikkeitä ja mahdollisuuksia omaksua oma kotikieli. Näissä tilanteissa vanhempien ja kasvattajien välisen kasvatusyhteistyön merkitys korostuu, kun molemmilla on vastuu lapsen kielen oppimisesta. (Rakkolainen-Sossa 2016.)

On tärkeää, että päiväkodin kiinnostus kodin kaikkia kieliä kohtaan välittyy myös vanhemmille. Jos perheessä on käytössä useita kieliä, on tärkeää tuoda ne kaikki esille, ettei

joku niistä jää huomioimatta. Kun puhutaan vain yhdestä omasta kielestä tai äidinkielestä, ei se yleensä monikielisten henkilöiden kohdalla luo todellista kuvaa vaan kaventaa tilannetta keinotekoisesti. Vaikka kaikkia kieliä ei olisikaan mahdollista huomioida joka päivä, on silti tärkeää, että kaikkien käytettävien kielten määrä tiedostetaan ja muistetaan kielitilanteita käsiteltäessä. (Rakkolainen-Sossa, 2015.)

Rakkolainen-Sossa (2016) viittaa artikkelissaan Vatyn (2016) julkaisemaan tekstiin suoralla lainauksella: ”Kielellinen, kulttuurinen ja uskonnollinen monimuotoisuus näkyy varhaiskasvatuksen toiminnassa ja oppimisympäristössä. Kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa pohditaan kieliin, katsomuksiin ja uskontoihin sekä kulttuurisiin tapoihin, tottumuksiin ja juhliin liittyviä kysymyksiä yhdessä kaikkien lasten kanssa. Näiden asioiden käsittely luo pohjaa lapsen oman maailmankuvan rakentumiselle. Varhaiskasvatuksen tehtävä on lisäksi välittää eteenpäin suomalaista kulttuuriperintöä. Lapset oppivat toisiltaan sellaisia tietoja ja taitoja, jotka ovat edellytyksenä monimuotoisessa suomalaisessa yhteiskunnassa elämiselle.” Kun lapsi tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ensimmäistä kertaa vasta varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatusympäristöllä ja kasvattajilla on suuri merkitys identiteetin muotoutumisprosessissa.

Rakkolainen-Sossa (2016) viittaa artikkelissaan Clynen (1997) ja Dewalen (2000) julkaisuihin kommentoiden, että monikielisille lapsille on tärkeää saada tietoonsa, mitä kieltä henkilöt puhuvat. He kokevat yleensä kielen vain yhtenä henkilön ominaisuutena siinä missä hiustenväriin. Kun varhaiskasvatusryhmässä on monikielinen lapsi ja hänen kieliään arvostetaan, antaa se myös positiivisen esimerkin yksikieliselle lapselle mahdollisesti kannustaen ja herättäen hänen mielenkiinnon kieliä kohtaan.

3 KASVATUSYHTEISTYÖ INTERKULTTUURISESSA VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖSSÄ

3.1 Interkulttuurisuus ja kasvatusyhteistyö asiakirjoissa

Interkulttuurisuus määritellään tarkoittamaan tilannetta, jossa erilaiset kulttuurit ja näin ollen myös arvot, asenteet, taustat sekä kommunikointi- ja käyttäytymistavat kohtaavat. Interkulttuurista kompetenssia tarvitaan, jotta yhteisymmärrys ja toimiva vuorovaikutus voidaan saavuttaa kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa toimiessa. Muihin kulttuuriin liittyviin käsitteisiin verratessa, interkulttuurisuus erottuu nimenomaan siinä, että se pitää sisällään vuorovaikutuksen ja halun toimia erilaisissa kulttuurien kohtaamisen tilanteissa. Interkulttuurinen kompetenssi rakentuu neljästä osatekijästä: taidot, asenteet, toiminta ja tietoisuus. Näiden erottaminen toisistaan ei ole luontevaa, sillä interkulttuurinen osaaminen vaatii näiden kaikkien osatekijöiden huomioon ottamisen. (Jokio 2003, 85–87).

Varhaiskasvatustalaki (540/2018) asettaa varhaiskasvatukselle tavoitteet, joissa mainitaan muun muassa se, että jokaiselle lapselle on annettava yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistettävä lasten yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä annettava valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa kulttuuriperinnettä sekä kaikkien omaa taustaa kielestä, kulttuurista, uskonnosta ja katsomuksesta riippumatta. Tavoitteena on lisäksi toimia yhdessä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa niin, että pystytään turvaamaan lapsen tasapainoinen kehitys sekä toimimaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi.

Laki (540/2018) velvoittaa myös kunnat järjestämään varhaiskasvatusta lapsen äidinkiellällä, jos se on joko suomi, ruotsi tai saame. Kunnilla ei näin ollen ole velvoitetta siihen, että jokainen varhaiskasvatukseen osallistuva lapsi saisi opetusta omalla kielellä.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (1991) 30. artiklassa sanotaan, että jokaisella vähemmistöryhmään kuuluvalla lapsella on oikeus nauttia muiden ryhmän jäsenten kanssa omasta kulttuurista, harjoittaa ja tunnustaa omaa uskontoaan sekä käyttää omaa kieltään, ilman, että sitä kielletään.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) velvoittaa, että lapsella on oikeus tehdä päätöksiä riippumatta hänen taustastaan tai siihen liittyvistä syistä. Ammatillinen, avoin

ja kunnioitava suhtautuminen vanhempien tai huoltajien kanssa liittyen perheiden erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, kieliin ja kulttuureihin luo hyvät edellytykset onnistuneelle kasvatusyhteistyölle. Vasun perusteissa kasvatusta määritellään toimintana, joka muovaa ja uudistaa kulttuurisia arvoja, tapoja ja normeja. (Opetushallitus 2018, 16–18.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan viisi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-alueita, joista yksi on kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Kyseisessä alueessa opetellaan ja tutustutaan lasten kulttuuri- ja kielitaustoihin ja tätä kautta rikastetaan lapsen kokemusmaailmaa. Tämä kohta vasun perusteissa velvoittaa henkilöstöä tukemaan lapsen kulttuuri-identiteetin rakentumista. Tukea voidaan antaa esimerkiksi leikkien, ruokailun ja juhlien kautta. (OPH 2018, 20.) Jotta varhaiskasvatusta ympäristössä pystytään tukemaan yhteisön kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta, edellytetään henkilöstöltä tietoa toisista kulttuureista ja erilaisista katsomuksista. (OPH 2018, 27.)

Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi: kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. Kaikissa näissä osa-alueissa voidaan tutustua sekä suomalaiseen että muusta kulttuurista tulevan lapsen omaan kulttuuriperintöön esimerkiksi leikkien, laulujen ja satujen kautta. (OPH 2018, 36.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan siis näin ollen kieli ja kulttuuri monessa kohdassa. Lasten vaihtelevat taustat ja valmiudet koetaan rikastuttavan yhteisöä myönteisellä tavalla. Vaikka lain (530/2018) mukaan kunnalla ei ole velvoitetta järjestää varhaiskasvatusta kuin suomen, ruotsin tai saamen kielellä, voidaan varhaiskasvatusta järjestää myös mahdollisesti lapsen omalla äidinkielellä, kunhan se ei vaaranna varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tässä tilanteessa tulee kuitenkin huolehtia siitä, että lapsi oppii myös suomen tai ruotsin kielen. (OPH 2018, 45.)

3.2 Kasvatusyhteistyön kehittäminen sekä arviointi yhdessä vanhempien kanssa

Jotta voimme miettiä keinoja interkulttuurisen kasvatusyhteistyön kehittämiseen, tulee meidän ensin tarkastella kasvatusyhteistyötä sekä sen erityispiirteitä ympäristössä, jossa vallitsee enemmän kuin yksi kulttuuri.

Koivusen (2009, 31–32) mukaan hoitopäivän aikana kasvattajan tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsen etu huomioidaan joka tilanteessa. Jos arki sujuu ongelmitta ja lakien ja

ohjeiden mukaan, tässä ei pitäisi olla ongelmaa ja lapsi on näin ollen mahdollista huomioida yksilöllisesti ja hänellä voidaan tarjota erityistä tukea. Lapsen edun tulee olla kasvattajalle kaiken toiminnan lähtökohtana. Kekkosen (2012, 60) mukaan on todettu, että varhaiskasvattajien ja vanhempien vuorovaikutuksen toimivuuteen vaikuttaa kolme seikkaa: ”kasvattajan ja vanhemman kulttuuristen uskomusten ja arvojen yhteensopivuuden aste; kasvattajien kulttuurinen sensitiivisyys, perheen sosioekonominen, etninen ja kulttuurinen tausta sekä henkilöstön uskomukset, arvot ja toimintamallit.”

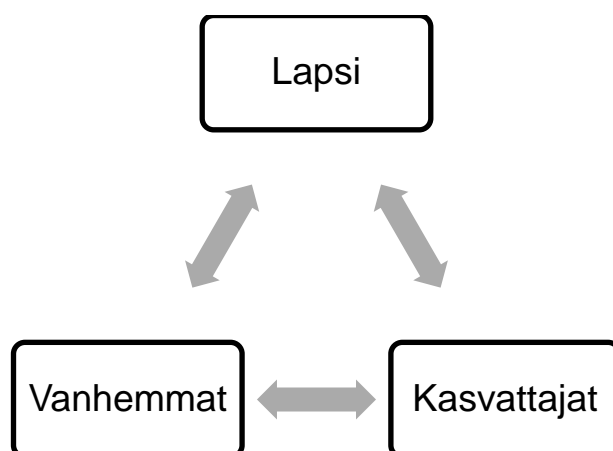
Kasvattajilla ja vanhemmilla voi olla samanlaiset tai hyvinkin erilaiset käsitykset lapsen edusta. Näkemysten ollessa erilaiset voi kasvattajalla olla vaikea päättää, miten toimia. Tämä voi tuoda haasteen kasvattajalle, jos hänen mielestään vanhemmat eivät ymmärrä lapsen etua näissä tilanteissa. Avoimella keskustelulla, jossa molemmat osapuolet voivat kertoa omista näkökulmistaan ja perustella omia ajatuksiaan, voidaan saada yhdessä aikaan molempia miellyttävä ja lapsen edun mukainen lopputulos. Keskustelussa kasvattaja tuo keskusteluun ammatillisen asiantuntijuuden ja vanhemmat vanhemmuuteen ja oman perheen kulttuuriin liittyvän asiantuntijuuden. Vanhemmilla on kuitenkin viimeinen päätös omaa lasta koskevissa päätöksissä. (Koivunen 2009, 32.) Koulutus ja työkokemus antavat kasvatushenkilöstölle vanhan pohjan kasvatustyöhön. Jokainen kasvattaja on kuitenkin erilainen, joten myös kasvatustyyli vaihtelevat henkilöiden välillä. Tärkein asia kasvatustyössä on osata vastata lapsen tarpeisiin sopivalla tavalla. (Koivunen 2009, 119.)

Aikaisemmin kasvatusyhteistyöstä puhuttiin termillä kasvatuskumppanuus, mutta nykyisin termi on jo vanhentunut. Asia termien ympärillä on kuitenkin käytännössä sama. Kalliala (2012) määrittelee termin tarkoittavan ”vanhempien ja päivähoiton henkilöstön tietoisuutta sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi”. Toisin sanoen kasvatusyhteistyön ydinajatuksena voidaan pitää sitä, että vanhemmilla ja varhaiskasvattajilla on yhteinen kasvatusvastuu, jossa yhdistyvät molempien tiedot lasta koskien. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–21.) Näin ollen vanhempien ja kasvattajien välisestä yhteistyöstä voidaan käyttää käsitettä kasvatusyhteistyö. Koska yhteistyö on kuitenkin laaja käsite, on se saanut rinnalleen myös muita kuvaavia termejä, kuten kotikasvatuksen tukeminen, osallistava yhteistyö sekä jaettu kasvatusvastuu. (Koivunen 2009, 151.)

Kotikasvatuksen tukemisesta puhutaan silloin, kun korostetaan kasvattajan roolia suhteessa vanhempiin. Se ei tarkoita suoranaisesti sitä, että vanhempien valinnat ja kasvatustavat hyväksytään automaattisesti. Kotikasvatuksen tukemisesta puhutaan, kun

vanhempien kanssa käydään avointa keskustelua tavoitteellisesta kasvatuksesta ja kasvatuseriaatteista sekä arvoista ja kulttuurista lapsen edun mukaisesti. Voidaan myös ajatella, että päivähoidon olemassaolo jo itsessään tukee kotikasvatusta. Osallistamalla vanhemmat yhteistyöhön voidaan luoda yhteistyön edellytykset. Tässä tilanteessa vaaditaan, että kasvattaja ymmärtää perheen tilanteen, osaa toimia hienotunteisesti ja valita yhteistyömuodon, joka sopii kullekin perheelle. (Koivunen 2009, 151-152.) Tulee myös ymmärtää, että joillekin vanhemmille yhteistyön muotona riittää päivittäin annettu palaute lapsen hoitopäivästä. (Koivunen & Lehtinen 2015, 115.)

Vanhemmat ovat vastuussa lapsen kasvatuksesta lapsen ollessa kotona, kun taas päivähoitossa kasvatustuu on kasvattajilla. Vaikka vastuu kasvattamisesta siirtyy varhaiskasvattajille, vanhemman oikeus osallisuuteen lapsensa varhaiskasvatuksesta säilyy edelleen (Koivunen 2009, 151; Kaskela & Kekkonen 2006, 26.) Kaskela ja Kekkonen (2006) nimeävät neljä kasvatusyhteistyötä ohjaavaa periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Jotta kasvatusyhteistyö saadaan toimimaan ja voidaan puhua jaetusta kasvatustuuista, täytyy kasvattajien ja vanhempien välillä olla luottamuksellinen ja avoin suhde. Kun vuorovaikutus on tiivistä ja toimivaa sekä vanhemmat kokevat tulensa kuulluiksi, voidaan sekä kotona että päiväkodissa hyödyntää kaikkea sitä tietoa mitä lapsesta on. Vanhempien tulee kokea myös, että vanhemmat kunnioittavat heitä taustasta tai erilaisista arvoista huolimatta. Kun vanhempien kanssa toimitaan ja puhutaan rehellisesti, kunnioitus välittyy myös vanhemmille. Sen sijaan, jos päiväkodissa tehdään asioita vanhemmille kertomatta, luo se epäluottamusta ja voi mahdollisesti vaikeuttaa vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. (Koivunen 2009, 151–152; Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40.)

Kuvio 3. Lapsen, vanhemmat ja kasvattajien vuorovaikutuskolmio (Koivunen 2009, 156)

Yllä olevassa Kuviossa 1 kuvataan lapsen, vanhempien ja kasvattajien välistä vuorovaikutusta ja sen suhteita ja vaikutuksia toisiinsa. Kasvattaja tarvitsee varsinkin lapsen päiväkotitapailemisen alkuvaiheessa työssään vanhempien asiantuntijuutta ja spesifiä tietoa lapsen historiasta, luonteesta, tottumuksista ja tavoista sekä perheen kulttuurista, arjesta ja kodin kasvatuskäytännöistä. Kun lapsi on ollut päiväkodissa kauemmin, myös kasvattajan spesifi asiantuntijuus yksittäistä lasta kohtaan lisääntyy. (Koivunen 2009, 156–157.) Kun vanhemmat ja kasvattaja ovat vuorovaikutuksessa keskenään lapsen etu on kaiken keskiössä. Säännöllinen viestintä lapsen käyttäytymisestä, oppimisesta, leikistä ja vuorovaikutuksesta auttaa pitämään vanhemmat ajan tasalla lapsen hyvinvoinnista. Kun vuorovaikutus on vastavuoroista, myös kasvattajat ymmärtävät lapsia paremmin. (Murray ym. 2015.)

Vanhemmat päättävät itse kuinka paljon perheen tietoja ja lapsen taustoja he haluavat kertoa kasvattajille. Osa vanhemmista haluaa kertoa enemmän ja osa vanhemmista vähemmän. Oleellisia tietoja kasvatustyön kannalta ovat sellaisia, jotka auttavat kasvattajaa työssä lapsen kanssa. Ammattitaitoinen kasvattaja pystyy toimimaan ja tukemaan lapsen kasvua, vaikka hänellä ei olisikaan kaikkea tietoa lapsen taustasta ja perhetilanteesta. (Koivunen 2009, 173–174.)

Eri kieli- ja kulttuuristaustaisten perheiden kanssa työskennellessä on tärkeää keskustella vanhemmuudesta ja kasvatuksesta molempia kulttuureja kunnioittaen. Yhteisenä lähtökohdana keskustelulle voidaan pitää lapsen etua. Keskustelussa on hyvä yrittää pysyä niin sanotusti samalla puolella, koska me-te-asetelma luo huonot lähtökohdat luottamukselle ja avoimuudelle. Kulttuurien välinen kasvatusyhteistyö on yhteisten kompromissien löytämistä oman ja perheen kulttuurin välille. Konfliktitilanteissa ulkopuolisesta henkilöstä voi olla apua vanhemmille, vaikka hän ei voi tehdä päätöksiä vanhempien puolesta. Jos työntekijän ja vanhemman kasvatuskäytännöt ovat huomattavasti ristiriidassa keskenään, tulee työyhteisön yhdessä pohtia, miten tällaisessa tilanteessa toimitaan. (Halme & Vataja 2011, 73–76.)

Kasvatusyhteistyötä täytyy lisäksi myös arvioida. Määrällisesti kasvatusyhteistyötä on helppo arvioida: lapsen aloitus- ja varhaiskasvatuskeskustelut on pidetty, varhaiskasvatussuunnitelma tehty sekä vanhemmille on annettu mahdollisuus osallistua juhliin ja vanhempainiltoihin. Lisäksi keskusteluja on käyty tulo- ja hakutilanteissa. Tämä ei kuitenkaan kerro kasvatusyhteistyön laadusta. Laatua arvioidessa keskitytään enemmän siihen, onko löydetty yhteisiä tavoitteita ja ovatko ne toteutuneet. Tavoitteita laatiessa

voidaan keskittyä lapselle asetettujen tavoitteiden lisäksi siihen, että tavoitteita laadittaisiin myös aikuisille. (Koivunen & Lehtinen 2015, 114.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa 2018 sekä yleisesti varhaiskasvatuksessa puhutaan vanhempien osallisuudesta sekä sen tärkeydestä. Osallisuuden toteutumista on helppo arvioida pohtimalla sitä, onko vanhempia kuunneltu riittävästi, vaikuttavatko heidän antamansa mielipiteet käytännön ratkaisuihin arjessa, arvostetaanko vanhempien tunteista omasta lapsestaan sekä sitä, toimiiko molemminpuolinen luottamus kasvatusyhteistyössä. Arvioinnissa tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että vanhemmat ovat keskenään erilaisia ja heillä on erilaiset toiveet kasvatusyhteistyöltä. Toisille riittää vähäinen yhteistyö, kun taas toiset vanhemmista toivovat aktiivisempaa, jatkuvaa yhteistyötä. Jos lapsen asioiden käsittely ja etu ei sitä vaadi, tulee kasvattajan kunnioittaa vanhempien valitsemaa toimintatapaa. Jos perhe kuitenkin toivoo aktiivisempaa yhteistyötä, tulisi työntekijän olla siihen valmis. Koska kasvatusyhteistyössä osapuolia on kaksi, ei pelkkä työntekijöiden antama arvio kasvatusyhteistyöstä riitä. Myös vanhemmilta tulee pyytää ajoittain palautetta kasvatusyhteistyön määrästä ja laadusta. (Koivunen & Lehtinen 2015, 115.)

Jos vanhemmat eivät anna spontaanisti palautetta yhteistyöstä, sitä voidaan pyytää heiltä kirjallisesti tai sanallisesti. Jotta vanhempien oma kokemus saadaan mahdollisimman hyvin esille, kannattaa kysymykset esittää heille avoimina. Suljettuun kysymykseen vanhemman on helppo vastata joko kyllä tai ei, kun taas avoin kysymys antaa vanhemmalle mahdollisuuden omaan ajatteluun. Avoimella kysymyksellä myös luotetaan siihen, että vastaajalla on oma näkemys, jota kysyjä ei voi arvata etukäteen. (Koivunen & Lehtinen 2015, 115–116.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustyön aihe, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimustyöni aiheeksi valikoitui lapsen kulttuuri-identiteetin tukeminen vanhempien kanssa tehtävällä kasvatusyhteistyöllä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mikä on kasvatusyhteistyön tämän hetkinen tila, kuinka paljon kulttuuriin liittyviä asioita käsitellään päiväkodissa yhdessä vanhempien kanssa sekä se, millä tavoin kasvatusyhteistyö vanhempien ja työntekijöiden välillä muodostuu ja toteutuu suomalais-venäläisessä päiväkodissa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 korostetaan vanhempien osallisuutta ja kasvatusyhteistyön tärkeyttä varhaiskasvatuksen arjessa. Jokikokon (2003, 86) mukaan kulttuurista kompetenssia tarvitaan siihen, että pystytään saavuttamaan yhteisymmärrys sekä yhteistyö ja toimiva vuorovaikutus toisesta kulttuurista tulevan ihmisen kanssa. Vuorovaikutuksen tulee lisäksi olla vastavuoroista, jotta kasvattajat ymmärtävät lapsia paremmin (Murray ym. 2015).

Tämän perusteella tutkimuskysymyksiksi opinnäytetyöhön muotoutuivat seuraavat kolme kysymystä: 1. Minkälaisena vanhemmat näkevät suomalaisen varhaiskasvatuksen? 2. Mitä vanhemmat ja työntekijät toivovat kasvatusyhteistyöltä? 3. Millä tavoin kasvatusyhteistyö muotoutuu ja toteutuu kulttuuriin liittyvissä asioissa suomalais-venäläisessä päiväkodissa?

4.2 Tutkimusmenetelmä

Olin syksyllä 2019 harjoittelussa ja keväällä 2020 töissä toimeksiantajallani. Aihe valikoitui keskustelemalla ohjaajani ja opettajani kanssa siitä, mikä olisi ajankohtainen ja toimeksiantajaa hyödyttävä aihe. Koronasta johtuen jouduin muuttamaan alkuperäistä suunnitelmaani enkä päässyt haastattelemaan vanhempia kasvotusten, joten työstin vanhemmille ja työntekijöille lähetettävän sähköisen Webropol-lomakkeen. Kävin päiväkodilla keskustelemassa ohjaajani kanssa haastatteluun valikoitavista perheistä sekä mielipiteistä kysymyspatteristoa varten. Päiväkodin venäjänkieliset työntekijät kokivat helpommaksi vastata kyselyyn suullisesti, joten kävin haastattelemassa ja kirjaamassa heidän vastaukset päiväkodilla kasvotusten.

Tutkimukseni oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, johon tietoperustan löysin tutustumalla eri lähteisiin. Laadullisessa tutkimuksessa erityispiirteenä voidaan pitää sitä, että tavoitteena ei ole löytää yhtä totuutta tutkittavasta asiasta (Vilka 2015, 120). Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ilmiötä syvällisemmin ja kokonaisvaltaisesti sekä tutkitaan enemmän asioiden merkityksiä, ihmisten kokemuksia sekä näkemyksiä reaali maailmasta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan yksittäisiä tapahtumia, kun määrällisessä tutkimuksessa kohteena on tapausten joukko. (Kananen 2014, 18–19, 61; Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Haastatteluja ja kyselylomakkeita voidaan käyttää aineistonkeruumenetelmänä, kun halutaan selvittää, mitä ihmiset tekevät yksityiselämässä tai mitä he ajattelevat, kokevat, uskovat ja tuntevat (Hirsjärvi ym. 2009, 185). Menetelmät, joilla lähdin aineistoa keräämään, olivat työntekijöille lähetettävät kyselylomakkeet ja tarpeen tullen kasvokkain tehtävät haastattelut sekä vanhemmille lähetettävät sähköiset kyselylomakkeet. Suunnitelmani oli tarvittaessa myös äänittää haastattelut siltä varalta, että jotain menee ohi vastauksia kirjatessa. Kasvokkain tehtävässä haastattelussa aloitin haastattelun nauhoittamisen, mutta lopetin sen kesken kaiken, kun en kokenutkaan sitä tarpeelliseksi. Käytin sekä kyselylomakkeessa että haastattelussa termiä monikulttuurisuus interkulttuurisuuden sijasta, koska termi on vakiintuneempi ja helpommin ymmärrettävä. Vastauksista pystyi kuitenkin tulkitsemaan, että termin käytöllä ei ollut vastausten kannalta merkittävää eroa.

Suoritin kyselyn verkkokyselynä. Posti- ja verkkokyselyssä tutkittaville lähetetään lomake, jonka he täyttävät ja palauttavat. Menetelmän etuna on vaivattomuus ja nopeus. Jos kysely lähetetään suurelle joukolle, ongelmaksi voi muodostua kato. Sen sijaan, jos lomake lähetetään pienelle joukolle, voidaan odottaa suurempaa vastausprosenttia. Usein vastaajia joudutaan muistuttamaan vastaamisesta ja lomakkeen palauttamisesta. Nykyään, kun kyselyitä lähetetään joka suunnasta, lomakkeisiin voi olla vaikea saada vastauksia. Vaikka aihe olisi tärkeä, hyvin suunnitellulla ja laaditulla kyselylomakkeella voidaan tehostaa tutkimuksen onnistumista. (Hirsjärvi ym. 2009, 196–198.) Päätin käyttää aineiston keräämiseen Webropol-työkalua, sillä koin työkalun tutuksi ja monipuoliseksi sekä vastaajille helppokäyttöiseksi kyselyalustaksi. Webropol on käytetyin kyselytyökalu Pohjoismaissa. Sen avulla pystyy luomaan erilaisia, monipuolisia kyselylomakkeita käytössä olevilla erilaisilla kysymystyypeillä. Yksittäistä vastaajaa ei pysty henkilöimään anonyymeissä kyselytutkimuksissa. Lisäksi Webropol antaa kyselyistä suoraan selkeän ja kattavan tutkimusraportin. (Webropol 2019.) Kyselyssä kysymysten muoto oli

standardoitu eli vakioitu ja mahdollisimman selkokielineen ja yksitulkintainen. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Yleensä kyselylomakkeita käytetään, kun kysyttävät asiat koskevat esimerkiksi mielipiteitä, asenteita, ominaisuuksia tai käyttäytymistä. (Vilkkä 2015, 28.) Suunnittelin kysymykset etukäteen ja vakioin ne kyselylomakkeeseen. Tämän lisäksi asetin isompien kysymysten alle lisäkysymyksiä herättelemään vastaajien ajatuksia ja miettimään asiaa laajemmin. Osa taustakysymyksistä oli monivalintakysymyksiä ja osa strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotoja, joissa viimeisenä annetaan mahdollisuus vastata avoimeen kysymykseen. Loput kysymyksistä olivat avoimia, jotta sain tutkimukseen osallistujilta mahdollisimman paljon erilaisia vastauksia ja näkökulmia haluamastani aiheesta. Avoimia kysymyksiä käytetään, kun vastaajilta halutaan spontaaneja vastauksia. (Vilkkä 2007, 68.; Hirsjärvi ym. 2009, 198–199.) Laadin työntekijöille (liite 1) ja perheille (liite 2) omat kyselylomakkeet.

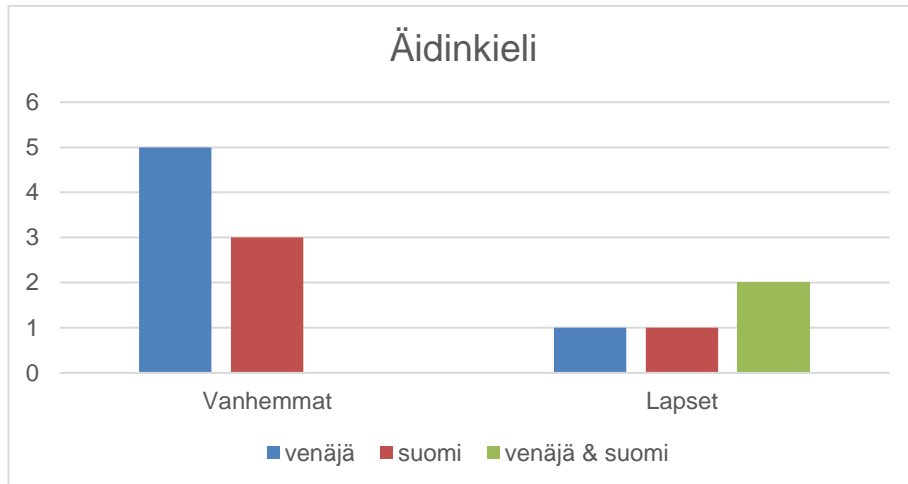
Tarkoitukseni oli kerätä aineisto kaikilta tutkimukseen osallistuvilta sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kaksi venäjänkielistä työntekijää kuitenkin halusivat mieluummin vastata kyselyyn kasvokkain, haastattelun muodossa. Haastattelussa tutkija kysyy kysymykset haastateltavalta ja kirjaa vastaukset lomakkeeseen haastateltavan puolesta (Vilkkä 2015, 28). Haastattelun etuina voidaan pitää sitä, että haastateltaviksi suunnitellut saadaan yleensä vastaamaan haastatteluun ja heidät on mahdollista tavoittaa myöhemmin, jos haastattelua tarvitsee täydentää. Haastattelussa on myös ongelmia: haastattelun lisäksi haastatteluun valmistautuminen vie haastattelijalta aikaa; haastateltava voi kokea, että häneltä odotetaan tietynlaisia vastauksia ja vastata sen vuoksi eri tavalla kuin esimerkiksi kyselylomakkeeseen; haastateltava voi antaa vastauksia myös kysymysten ulkopuolelta. (Hirsjärvi ym. 2009, 206.) Koska tarkoitukseni ei ollut alun perin haastatella ketään vastaajista ja toimin haastattelutilanteessa vain kirjurina, päätin toteuttaa haastattelun strukturoituna yksilöhaastatteluna ja käyttää haastattelussa samaa kyselylomaketta, jonka olin lähettänyt myös kahdelle muulle työntekijälle. Kirjasin saamani vastaukset suoraan Webropolissa olleeseen työntekijöiden kyselylomakkeeseen. Strukturoidussa haastattelussa käytetään apuna kyselylomaketta, jonka pohjalta haastattelu tehdään. Siinä kysymysten muoto ja järjestys on ennalta määritetty. Strukturoitu haastattelu on järjestelmällisyytensä takia helppo toteuttaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 208.) Kysyin kysymykset samassa järjestyksessä molemmilta, tarpeen tullen selvensin ja selkokielisten kysymyksiä, jonka jälkeen kirjasin vastaukset ylös.

4.3 Kohderyhmä ja aineiston analyysi

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni sijoittuu Turussa sijaitsevaan suomalais-venäläiseen päiväkotiin, jota ylläpitää kannatusyhdistys. Päiväkodissa on kolme ryhmää, jossa lapset ovat 1–6 -vuotiaita. Tutkimukseen osallistuivat neljä päiväkodin työntekijää: kaksi lastenhoitajaa, yksi sosionomitaustainen varhaiskasvatuksen opettaja sekä yksi yliopistotaustainen varhaiskasvatuksen opettaja. Sekä lisäksi neljä ohjaajan kanssa valikoitua perhettä. Perheet saivat itse valita vastaavatko kyselyyn yhdessä molemmat vanhemmat vai vastaako vanhemmista vain toinen. Perusteena perheiden valikoitumiselle oli riittävä suomen kielen taito vastaamiseen sekä aktiivisuus päiväkodin kehittämiseen liittyvissä asioissa. Ajattelin prosessin alussa, että voin haastatella tarvittaessa myös lapsia. Tälle en kuitenkaan kokenut tarvetta prosessin edetessä.

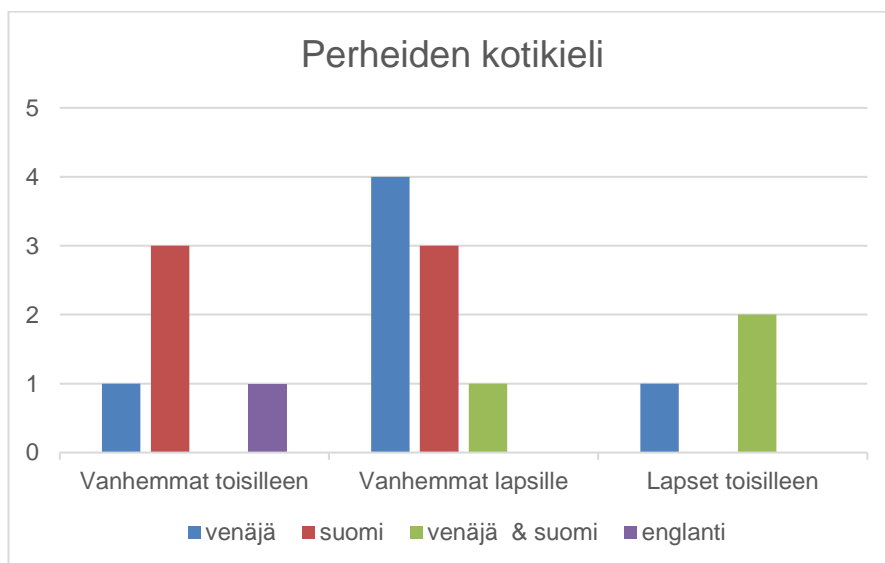
Työntekijöille lähettämäni kyselylomake (ks. liite 1) alkoi taustoittavilla kysymyksillä, joilla sain tietoa siitä, mistä lähtökohdista työntekijät vastasivat. Työntekijöistä kaksi on asunut koko elämänsä Suomessa, yksi on kotoisin Virossa ja yksi Venäjältä. Kaikki ovat asuneet Suomessa kuitenkin jo monta vuotta. Äidinkieleltään kaksi työntekijöistä puhuu venäjää, yksi suomea ja yksi molempia edellä mainituista. Kokemuksen määrä eri kulttuurien kanssa tehtävästä työstä oli vaihtelevaa. Kokemuksen määrä vaihteli työntekijöiden keskuudessa melko suuresti. Osalla kokemusta oli jopa 20 vuotta, osalla kokemus oli kertynyt omasta perhepiiristä ja osalla kokemus oli päiväkodilta ja opintojen ajalta harjoitelluista. Koulutustaustaltaan työntekijät olivat kaikki eri lähtökohdista. Yksi vastaajista oli käynyt musiikkikasvattajan ja lähihoitajan koulutuksen, toinen oli valmistunut lähihoitajaksi suuntautumisenaan vammaistyö ja myöhemmin täydentänyt koulutustaan myös pätevyydellä lasten kanssa tehtävään työhön, kolmas vastaajista oli koulutukseltaan sosionomi-lastentarhanopettaja ja viimeinen oli yliopistopohjainen varhaiskasvatuksen opettaja. Vastaukset, joita kyselystä sain, olivat koulutusta lukuun ottamatta keskenään hyvin samankaltaisia.

Vanhemmille lähetetty kulttuurikasvatuskysely (ks. liite 2) noudatti pääpiirteittäin samantyylistä kaavaa kuin työntekijöiden kysely. Kysymyksiä lomakkeessa oli 19, ja joidenkin kysymysten alla tarkentavia ja ajatuksia herätteleviä lisäkysymyksiä. Kyselyyn vastasi neljä perhettä, joista kolme oli asunut Suomessa ja yhden perheen vanhemmat vastasivat asuneensa Venäjällä ennen lapsien syntymistä.

Taulukko 2. Perheiden äidinkieli.

Yllä olevassa kaaviossa (Taulukko 2) kuvataan sitä, miten perheiden käyttämät kielet vaihtelevat perheistä riippuen. Kahdeksasta vanhemmasta viisi puhuu äidinkielenään venäjää ja kolme suomea. Lapsista yksi puhuu äidinkielenään venäjää, yksi suomea ja kaksi lapsista puhuu sekä suomea että venäjää.

Taulukko 3. Perheiden kotikieli.

Kuten taulukosta 3 voi nähdä, perheiden kotikielet ovat melko samansuuntaisia kuin äidinkielitaulukossa (Taulukko 2). Vanhemmat puhuvat lapsille omaa äidinkieltään. Joissakin tilanteissa, kun keskustelun kieli on suomi, vanhempi voi puhua lapselleen normaalista poiketen myös suomea. Yhden perheen vanhemmat vastasivat puhuvansa

toisilleen venäjää, muuten vanhemmat puhuvat keskenään suomea. Joissakin tilanteissa yhdessä perheessä saatetaan vanhempien kesken puhua myös englantia.

Tutkimuskysymykset ja -ongelmat ohjaavat analysointitavan valintaa. Tutkimusprosessin alusta alkaen tutkija tähtää siihen, miten hän aikoo kerätyn aineiston tulkita ja analysoida sekä tehdä johtopäätökset. Ongelmiin saatavat vastaukset selviävät tutkijalle vasta analysointivaiheessa. Vastaan voi tulla myös tilanne, jossa tutkija huomaa, miten ongelma olisi pitänyt asettaa sen sijaan, miten se on asetettu. (Hirsjärvi ym. 2009, 221.)

Kuvio 4. Aineistojen järjestäminen

Aineiston luomisessa ja järjestämisessä voidaan ajatella olevan kolme vaihetta (ks. kuvio 4). Ensimmäisessä vaiheessa tiedot tarkastetaan sen varalta, että sisältyykö aineistoon selviä virheellisyyksiä tai puuttuuko tietoja. Posti- ja verkkokyselyiden osalta täytyy myös päättää, joudutaanko joitakin lomakkeita hylkäämään. Toisessa vaiheessa tietoja voidaan täydentää esimerkiksi haastatteluilla ja kyselyillä. Jos moni on jättänyt vastaamatta kyselyyn, voidaan vastauksia yrittää karhuta heiltä. Kolmannessa vaiheessa aineisto järjestetään analysointia ja tallentamista varten. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen kohdalla toimenpiteet eroavat keskenään. (Hirsjärvi ym. 2009, 221–222.)

Analysointitapa ei määräydy minkään säännön mukaan. Strukturoidun haastattelun tai kyselyn kohdalla, analysointi aloitetaan vasta, kun koko aineisto on kerätty ja järjestetty. Koska laadullisessa tutkimuksessa aineisto on yleensä melko runsas ja elämänläheinen, tekee se aineiston analyysistä mielenkiintoista. Usein kaikkea aineistoa ei pystytä hyödyntämään eikä sitä ole näin ollen tarpeen myöskään analysoida. (Hirsjärvi ym. 2009, 224–225.)

Analyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa kvalitatiivisen tutkimuksen perinteissä, on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysia voidaan pitää sekä yksittäisenä metodina että väljänä teoreettisena kehyksenä. Useimmat laadullisen tutkimuksen menetelmät liittyvät jollain tavalla sisällönanalyysiin silloin, kun sillä tarkoitetaan nähtyjen, kuultujen ja kirjoitetujen aineistojen analyysia. Tästä syystä sisällönanalyysia ei ole pelkästään laadullisen

tutkimuksen analyysimenetelmä. Sisällönanalyysin tavoitteena on saada tutkittavasta asiasta tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus, jotta selkeiden ja luotettavien johtopäätöksien tekeminen on mahdollista. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 89, 100, 104.) Tuomi ja Sarajärvi (2018, 100) viittaavat tekstissään Grönforsiin (1982) sekä Grönforsin ja Vilkkään (2011) todeten, että sisällönanalyysilla aineisto saadaan järjestettyä vain johtopäätösten tekemiseksi.

Kuvio 5. Aineiston analyysin vaiheet

Sisällönanalyysissa tulee määrittää analyysiyksikkö ennen analyysin aloittamista. Analyysiyksikkö voi olla joko yksittäinen sana, lausuma, lause tai ajatuskokonaisuus. Tutkimustehtävä ja aineiston laatu ohjaavat analyysiyksikön määrittämistä. Aineiston analyysi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen (kuvio 5): redusointi, klusterointi ja abstrahointi. Redusoinnissa aineistosta karsitaan tutkimuksen kannalta epäolennainen data pois. Klusteroinnissa aineiston data ryhmitellään samankaltaisuuksiin ja/tai eroavaisuuksiin. Abstrahoinnissa tutkimuksesta erotetaan olennainen tieto ja sen perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän näkökulmastaan analyysin kaikissa vaiheissa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104–111.)

Koska käytin Webropol-työkalua kyselyiden luomiseen, sain käyttööni valmiit raportit kaikista vastauksista. Aineistoja oli helppo käydä läpi, kun kaikki vastaukset yhteen kysymykseen sai näkyviin saman aikaisesti. Lisäksi vastausten analysointia helpotti se, että kysymykset olivat jo valmiiksi teemoiteltu peräkkäisiin kysymyksiin. Vastauslomakkeissa oli vastattu joissakin kysymyksissä yli aiheen, mutta kuitenkin niin, että se liittyi toiseen kysymykseen. Tämänkaltaisia vastauksia siirtelin toisten teemojen alle sisältöä analysoidessa. Aloitin sisällönanalyysin käymällä kyselyt läpi erillisinä aineistoina. Keräsin aineistosta yhteen työntekijöiden vastaukset ja sen jälkeen perheiden vastaukset. Koska tutkimuskysymyksenä oli, miten kasvatusyhteistyö koetaan sekä se, miten kasvatusyhteistyö muotoutuu ja toteutuu, koin, että tuloksiin on hyvä jättää näkyviin sekä perheiden

että työntekijöiden erilliset kannat. Jos vastaukset olisivat olleet kaikilta osin yhtenevät, en olisi kokenut tähän tarvetta. Keräsin luvun 6.1 alle suurimpia eroja ja yhtäläisyyksiä, joita tuloksista nousi.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Työntekijöiden näkemykset kasvatusyhteistyöstä

Taustoittavien kysymysten jälkeen pyysin vastaajia nimeämään muutamia kulttuurieroja suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä sekä suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä. Kulttuurieroja, joita työntekijät nimesivät kyseisten kulttuureiden välillä, olivat juhlintavat juhlat, ruokavalio, hierarkia (vanhempien kunnioitus, teitittely) sekä yhteisöllisyys ja perhekeskeisyys. Lisäksi mainittiin myös se, että venäläisessä kulttuurissa syvällisistä asioista keskustellaan herkemmin kuin suomalaisessa kulttuurissa. Suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä kulttuurieroiksi nimettiin se, että suomessa lasten kanssa tehtävää työtä ja leikkiä korostetaan enemmän, kun taas venäjällä korostetaan akateemisuutta ja suunnitelmat sekä ”paperityöt” ovat suuremmassa asemassa. Vastausten mukaan myös tuen tarpeen toteaminen on osoittautunut olevan venäläisille asia, jota helpommin hävetään.

Kolmantena teemana kyselyssä nostin esille vanhempien kanssa tehtävän kasvatusyhteistyön sekä siinä koetut onnistumiset ja haasteet. Työntekijät kokivat, että vanhempien kanssa tehtävä kasvatusyhteistyö sujuu hyvin. Vastauksissa mainittiin, että yhteistyön sujuvuus on enemmän perheestä kuin kulttuurista johtuva asia ja siihen vaikuttaa oma sosiaalisuus ja se, miten itse toimii yhteistyötilanteissa. Kommunikoimassa käytetään yleensä omaa äidinkieltä, jos se on mahdollista. Kolme työntekijöistä pystyy kommunikoimaan vanhempien kanssa sekä suomeksi että venäjäksi. Suomenkielinen työntekijä kertoo, että kommunikointi sujuu yleensä suomeksi, mutta tarvittaessa keskustelut voidaan käydä myös englanniksi. Kielestä riippumatta välillä asioita voi joutua käymään läpi useita kertoja, jotta ne ymmärretään molemmin puolin. Jos kommunikoinnissa ilmenee haasteita, yhteistyöllä ja apua pyytämällä asia saadaan yleensä selvitettyä. Toisia työntekijöitä voidaan pyytää myös tarvittaessa tulkkamaan asia perheen omalle kielelle. Työntekijöiden mukaan ”kasvatusyhteistyötä tehdään toisen kulttuuria kunnioittavalla tavalla ja toiminnassa otetaan huomioon perheiden kulttuuriset perinteet”. Myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin voidaan nojata, sillä sieltä löytyy ”erikseen kohtia, joissa käsitellään kaksikielistä varhaiskasvatusta” ja sitä, ”miten yhteistyö vanhempien kanssa kuuluu järjestää”.

Tapoja, joilla vanhempien kanssa toteutetaan kasvatusyhteistyötä, mainittiin muutamia. Konkreettisesti vanhemmat pääsevät mukaan toimintakauden suunnitteluun vanhempainilloissa ja tämän lisäksi keskustelulle annetaan mahdollisuus sekä haku- ja tuontitilanteissa että vasukeskusteluissa. Näissä tilanteissa kysytään vanhempien mielipiteitä ja keskustellaan päiväkodin arjesta. Vanhempia osallistetaan toimintaan muun muassa pyytämällä kotoa materiaaleja askarteluihin ja mahdollistamalla vanhemmille osallistuminen päiväkodin juhliin ja niiden järjestämiseen. Yksi vastaajista toi esiin myös näkökulman siitä, että vanhemmat eivät välttämättä halua osallistua ja sekin tarvitsee hyväksyä – jokainen osallistuu parhaansa mukaan.

Vahvuuksina kasvatusyhteistyössä työntekijät mainitsivat muun muassa pitkän kokemuksen vanhempien kanssa tehtävässä työssä, yhteisen kielen sekä perheiden yksilöllisen kohtaamisen kulttuuritaustasta huolimatta. Haasteina yhteistyölle mainittiin se, ettei perheiden kanssa ole välttämättä yhteistä kieltä, jolloin viestin saaminen perille ja luottamuksen kehittyminen voi olla haastavaa; vanhempien kanssa ei olla yhtä mieltä siitä, mikä on lapsen etu; vanhemmat saattavat joskus vaatia lapsen kasvatukseen liittyen sellaisia asioita, että niiden toteuttaminen on haastavaa suuressa lapsiryhmässä. Haasteiden lisäksi kysyin lomakkeella myös työntekijöitä kuormittavista tekijöistä vanhempien kanssa tehtävässä kasvatusyhteistyössä. Seuraava vastaus kokoaa hyvin yhteen nimeytyt haasteet: ”Kuormittavat tekijöitä ovat samankaltaisia kuin missä tahansa kulttuurissa: mielipide-erot sekä se, jos kasvatuskäsitteet ovat vahvasti erilaiset. Pystyn ymmärtämään erilaisia kasvatuskäsitteitä, mutta toiminnassa pyrimme kuitenkin noudattamaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevia linjauksia ja nostamaan lapsen edun aina edelle.”

Kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa arvojen ja asenteiden ollessa ristiriidassa koettiin osittain haastavaksi, sillä kompromissien löytäminen vanhempien kanssa saattaa joskus viedä aikaa. Yksi työntekijöistä koki, että tämänkaltaisia haasteita kohdatessa asiasta keskustellaan työyhteisön kanssa ja mukaan otetaan herkästi myös moniammatillinen näkökulma lapsen hyvinvoinnin tueksi. Toinen työntekijä mainitsi lisäksi sen, että ristiriitatilanteissa vanhempien kanssa voidaan korostaa nimenomaan lapsen hyvinvoinnin näkökulmaa, jotta tilanne helpottuisi.

Haasteiden, kuormitustekijöiden ja ristiriitojen lisäksi halusin tietää, minkälaisia hyviä tapoja työntekijät ovat löytäneet kasvatusyhteistyön luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Kaikki työntekijöistä korostivat ystävällistä kohtaamista, vuorovaikutusta sekä kunnioittavaa kohtelua. Näiden lisäksi työntekijät mainitsivat yksittäisissä vastauksissa muun muassa

sen, että asioista puhutaan vanhempien kanssa selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä, haasteiden ilmetessä asioista otetaan selvää ja ne hoidetaan loppuun asti eikä jätetä roikkumaan, vanhemmille annetaan enemmän positiivista kuin negatiivista palautetta koskien lasta, ja negatiivinen palaute pyritään antamaan pehmeästi eikä vanhempia loukaten sekä se, että yhteiset juhlat lähentävät päiväkodin työntekijöitä ja perheitä.

Kasvatusyhteistyön sujuvuuden jälkeen kyselylomakkeella kysyttiin siitä, kuunnellaanko päiväkodissa perheiden toiveita kulttuuriin liittyvissä asioissa ja ylipäätään sitä, että käydäänkö vanhempien kanssa keskusteluja näistä asioista. Osa työntekijöistä kertoi, että kyseisiä asioita käsitellään ensimmäisessä aloituskeskustelussa ja sen mukaan tarpeen tullen myös varhaiskasvatuskeskusteluissa. Osa sen sijaan sanoi, että asioita ei käsitellä kovin paljoa ja niiden käsittely riippuu täysin tilanteesta ja perheestä. Kuitenkin perheiden toiveita kuunnellaan muun muassa niissä tilanteissa, kun vanhemmat eivät halua uskonnosta tai muusta kulttuurisesta syystä, että lapsi osallistuu tiettyjen juhlien juhlintaan. Koska perheiden uskontoon, kieleen ja kulttuuriin suhtaudutaan kunnioittavasti niin ”Jokaiselle lapselle järjestetään toiminta niin, että hän saa osallistua tai olla osallistumatta toimintaan oman uskonnonsuuntaustensa mukaan. Päiväkoti pyrkii järjestämään hyvin uskontoneutraalia toimintaa, joten emme tee painotuksia minkään uskonnon suuntaan.” Työntekijät myös kokivat, että lapselle annetaan yhtäläinen mahdollisuus kasvaa sekä suomalaiseen että venäläiseen kulttuuriin. Työntekijöiden mukaan toinen kulttuureista voi mahdollisesti korostua, mutta tarkoitus on auttaa lasta kasvamaan suomalaiseen yhteiskuntaan, kuitenkin niin, että lapsi muistaa ja ymmärtää myös omaa kulttuuriperintöään. Koska päiväkodilla halutaan tukea sekä äidinkielen että toisen kielen oppimista, kaksikielisyys suomalaisvenäläisessä päiväkodissa korostuu.

Seuraavana teemana lomakkeelta nousi toiveet kasvatusyhteistyölle. Työntekijät toivoivat vanhemmilta ymmärtävää ja inhimillisyyttä: päiväkodissa on useita lapsia ja yksi työntekijöistä halusi korostaa sitä, että työntekijät tekevät kaiken voitavansa. Toinen työntekijä toivoi avoimuutta, ystävällisyyttä ja luottamusta. Hän korosti sitä, että tarkoituksena on taata lapselle turvallinen ja virikkeellinen kasvuympäristö, joka tukee myönteistä kasvua kehityksen eri osa-alueilla. Tästä johtuen yhteisten tavoitteiden ja toimintatapojen löytäminen yhdessä vanhempien kanssa olisi tärkeää ja niistä tulisi pitää myös kiinni. Vastauksista nousi myös toive sille, että syvällisemmistäkin asioista uskallettaisiin keskustella avoimemmin. Yhteentörmäyksiä kahden kulttuurin välillä työntekijät olivat kokeneet hyvin vähän tai eivät lainkaan. Esiin nostettiin kuitenkin se, että venäläisessä

kulttuurissa arvostetaan yleensä taidokasta ja hienoa lopputulosta, kun suomalaisessa kulttuurissa itsensä toteuttaminen ja parhaansa yrittäminen on tärkeämpää.

Kasvatusyhteistyön jälkeen lomakkeella käsiteltiin päiväkodin arkea ja sitä, kuinka arjessa huomioidaan kulttuurikasvatus ja kulttuuriset seikat. Kieli- ja kulttuurikasvatusta toteutetaan puhumalla lasten kanssa työntekijän omalla äidinkielellä, laulamalla, lukemalla satuja ja tarinoita sekä keskustelemalla sekä suomeksi että venäjäksi. Vastausten mukaan lapsille opetetaan molempien kulttuurien käyttäytymismalleja sekä vanhempien kunnioittamista, ja arvoihin kiinnitetään huomiota jokapäiväisessä toiminnassa. Lasten välisissä konfliktitilanteissa työntekijät opettavat lapsia ymmärtämään toisiaan ja toistensa lähtökohtia. Päiväkodilta löytyy toiminnan tueksi materiaalia ja perinetavaroita molemmista kulttuureista ja hankinnoissa huomioidaan kulttuurimerkitykset, kuten esimerkiksi eskareiden muistolahjoissa. Vastauksista tuli myös ilmi ehdotuksia, joilla toimintaa saisi monipuolistettua. Näitä olivat muun muassa se, että vaikka venäläistä kirjallisuutta löytyy, sitä voitaisiin päivittää enemmän nykypäiväiseksi. Esiin nousi myös ehdotus niin sanotusta työntekijävaihdosta. Tämän tarkoituksena oli se, että päiväkodille saataisiin kylään työntekijä venäjän varhaiskasvatuksesta kertomaan ja vaihtamaan ajatuksia siitä, miten venäläinen varhaiskasvatus toimii ja miten tietoja ja taitoja saataisiin hyödynnettyä suomalaisen varhaiskasvatuksen arjessa.

Työntekijöiden kokemus siitä ovatko venäjän ja suomen kieli päiväkodilla tasa-arvoisessa asemassa vaihteli. Kaksi työntekijöistä oli sitä mieltä, että kielet ovat tasa-arvoisessa asemassa, kun taas kaksi työntekijöistä oli sitä mieltä, että venäjä korostuu arjessa enemmän. Yhdessä vastauksessa tätä perusteltiin sillä, että päiväkodilla on tällä hetkellä enemmän venäjää puhuvia lapsia, jolloin lasten keskinäiset leikit usein kääntyvät helposti venäjäksi, vaikka leikissä olisi mukana myös suomea osaavia lapsia. Yksi vastaajista koki, että lapselle opetetaan ensin enemmän omaa äidinkieltä, jonka jälkeen aletaan keskittyä vasta toisen kielen opettamiseen. Pääsääntöisesti päiväkodin työntekijät puhuvat lapsille omaa äidinkieltään, jolloin lapsien molemmat kielet pääsevät kehittymään. Opettajat puhuvat suomea ja lastenhoitajat venäjää. Aamupiireissä ja muussa toiminnassa keskitytään tiettyyn aiheeseen, jolloin lapsille tarjotaan mahdollisuuksia omaksua kieliä ja käyttää niitä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Haasteita kahden kulttuurin välillä ei ollut ilmennyt, mutta saadulla koulutuksella pätevyyttä suomen kielen opettajaksi ei ole. Onneksi suomen kielen ohjaaminen onnistuu erilaisilla toimintatavoilla, kuten loruilla, lauluilla ja saduilla. Työntekijän mukaan yhteisen kielen puuttuminen vie voimia ja vaatii kärsivällisyyttä, sekä tuntemusta erilaisista arjen organisointia

helpottavista toimintatavoista niin, että ymmärrys lapsen kanssa on molemminpuolista. Koska pätevyyttä suomen kielen opettajaksi ei ole, työntekijöiden mukaan kielitaitoa voidaan kuitenkin arvioida havainnoinnin lisäksi myös kielen arviointia varten kehitetyillä lomakkeilla, joista mainittiin esimerkiksi Lumiukko-testi.

Viimeisenä teemana nostin kyselylomakkeelle työyhteisön ja yksilön roolin osana lapsen kulttuurikasvatusta. Kolme neljästä vastaajasta kertoi, että on saanut opiskelun kautta vain vähän tietoa kulttuurien moninaisuudesta. Tätä ei kuitenkaan koettu riittäväksi. Työntekijät kuitenkin kokivat, että erilaisten koulutusten kautta on mahdollisuus saada enemmän tietoa ja osaamista oman työn tueksi. Lisäksi mainittiin, että parempi venäjän kielen taito olisi hyväksi lasten välisten konfliktitilanteiden ymmärtämisessä sekä vanhempien ohjeistamisessa. Työntekijöiden kulttuurista osaamista työnantajan puolelta tuetaan ohjaamalla erilaisiin kulttuuriin liittyviin koulutuksiin, keskustelemalla ja vuorovai-kuttamalla muiden työntekijöiden ja vanhempien kanssa sekä tutustumalla yhdessä toisen kulttuuriin työ- ja vapaa-ajalla. Työntekijät eivät kokeneet, että kyseistä aihetta käsiteltäisiin kokonaisena työyhteisönä kovinkaan usein. Työntekijöiden välisiä keskusteluja ja reflektiota omasta, lasten ja vanhempien toiminnasta käydään lähes päivittäin, mutta koko työyhteisö osallistuu yhteiseen kulttuuriseen keskusteluun harvoin.

Viimeisenä lomakkeella kysyin työntekijöiden omista arvoista, asenteista ja kasvatuseriaatteista sekä siitä, ohjaavatko ne kuinka paljon omaa työtä varhaiskasvattajana. Vastauksista nousi esiin se, että työntekijät tiedostavat omat arvonsa, asenteensa ja kasvatuseriaatteensa melko hyvin. He haluavat itse hoitaa lapsia niin kuin he haluaisivat omia lapsiaan hoidettavan, keräävät ympäriltä pointteja, jotka haluavat mukaan omaan toimintaansa, seuraavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteita sekä omista arvoista, asenteista ja kasvatuseriaatteista huolimatta kunnioittavat perheiden erilaisia näkemyksiä ja pystyvät keskustelemaan niistä perheiden kanssa.

5.2 Vanhempien näkemykset kasvatusyhteistyöstä

Taustakysymysten jälkeen pyysin vanhempia nimeämään muutaman kulttuurieron suomalaisen ja venäläisen kulttuurien välillä, sekä suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä. Yleisiä kulttuurieroja vanhemmat nimesivät useita. Lähes kaikki nostivat esille venäläisten sukulaisuus- ja ystävyys-suhteet. Vanhemmat kokivat, että venäläisessä kulttuurissa suhteet läheisiin ovat tiiviimmät ja toisia tuetaan enemmän kuin suomalaisessa kulttuurissa; suomalaisessa kulttuurissa he kokivat, että yritetään selviytyä yksin ilman

apua eikä ystävät ole niin avoimia ja läheisiä. Perhesuhteisiin liitettiin myös se, että Venäjällä avioliitot ovat yleisempiä kuin avoliitto. Esiin nostettiin myös näkökulma siitä, että venäläiset tapaavat yleensä toisiaan kotona, kun taas suomalaiset tapaavat mieluummin leikkipuistoissa ja kahviloissa. Suureksi eroksi nostettiin myös lainkuuliaisuus Suomessa ja laiminlyönti Venäjällä, sekä tähän liittyen suhtautuminen viranomaisiin. Koettiin, että Suomessa toiminta on paljon läpinäkyvämpää, kun Venäjällä toiminta on korruptoitunut. Lisäksi yhdessä vastauksista mainittiin kulttuurierona näkemys lapsesta, mutta tätä ei vastauksessa avattu enempää. Eroja suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä mainittiin vähemmän, sillä kaikilla ei ollut kokemusta venäläisestä päiväkodista tai oli vain oma kokemus monen vuoden takaa. Asioita, joita kuitenkin mainittiin, olivat esimerkiksi vahva aikataulutus ja musiikin korostaminen venäläisessä päiväkodissa sekä se, että Venäjällä on paljon aktiivisempaa opetus-, retki-, teatteri ja juhlatoimintaa. Lisäksi todettiin erona, että suomalaisessa päiväkodissa on pienemmät lapsiryhmät ja enemmän sieto- ja mukautumiskykyä kuin venäläisessä päiväkodissa.

Seuraavana teemana nostin esiin vanhempien ja lasten kokemukset suomalaisesta päiväkodista. Lähes kaikki perheet vastasivat, että kokevat päiväkodin olevan turvallinen paikka lapselleen ja tuovat lapsen mielellään päiväkotiin. Vanhemmat myös kokevat, että lapsilla on päiväkodissa kavereita. Yhdessä vastauksista toivottiin, että päiväkodissa olisi enemmän lauluja, runoja ja etiketin opetusta. Toisessa vastauksessa sen sijaan kerrottiin, että perheen lapset ovat käyneet suomalaisvenäläisen päiväkodin. Osasyynä tälle he mainitsivat sen, että ovat kuulleet suomalaisessa päiväkodissa valvottavan lapsia huonommin.

Yleisten kokemusten jälkeen kysyin yhteistyöstä ja kommunikoinnista työntekijöiden kanssa. Vanhemmat kokivat, että kommunikointi työntekijöiden kanssa sujuu hyvin sekä suomeksi että venäjäksi ja ymmärrys on molemminpuolista. Yksi vanhemmista myös kokee, että päivän kulusta kertominen hakutilanteissa on hyvä, mutta hän haluaisi kuulla enemmän, miten päiväkotia on konkreettisesti kehitetty lasta. Vanhempi myös kokee, ettei hän tiedä, mitä päiväkodissa tapahtuu päivien aikana. Hänen mukaansa viikkotiedotteessa kerrotaan, mitä tapahtui edellisellä viikolla, mutta ensi viikon tapahtumista ei ole tietoa. Toinen vastaajista sen sijaan kokee tietävänsä suurin piirtein, mitä päiväkodissa tapahtuu päivän aikana. Kyseinen vanhempi myös tietää, että päiväkodilla noudatetaan Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa, ja kokee, että toiveita yleensä kysytään tämän suunnitelman puitteissa. Vastauksista käykin ilmi, että osa kokee, että on saanut kertoa omia ajatuksia ja mielipiteitä kulttuuriin liittyvissä asioissa ja osa kokee,

että asiasta ei ole kysytty. Yksi perheistä myös kertoo, että heiltä ei alussa kysytty toiveita, mutta he ovat esittäneet niitä oma-aloitteisesti.

Seuraavaksi kyselyssä kysyttiin, mitä toiveita vanhemmilla on kasvatusyhteistyölle ja, jos olisi mahdollisuus muuttaa yhteistyössä jotakin niin, mitä se olisi. Yhdessä vastauksista todettiin kaiken olevan hyvin, eikä toiveita tai muutoksia tarvita. Sen sijaan muita toiveita, joita kasvatusyhteistyölle haluttiin esittää, löytyi muutamia. Vastauksen mukaan viestintää vanhempien suuntaan voisi miettiä yksilöllisemmin, vanhempien mielestä olisi mukava saada palautetta hakutilanteissa omalta hoitajalta, sillä iltahoitaja ei välttämättä tiedä lapsen päivästä tarkemmin ja vanhempien kanssa käytäviä tapaamisia ja keskusteluja voisi olla enemmän kuin kaksi kertaa vuodessa. Tätä perusteltiin sillä, että lapset kasvavat nopeasti, joten kaksi kertaa vuodessa käytäviä keskusteluja ei koeta riittäviksi. Vastauksista kävi myös ilmi, että vanhempien osallistaminen päiväkodissa käytävään keskusteluun ja päiväkodin kehittämiseen ei välttämättä ole riittävää.

Seuraavana teemana kyselyssä nousi kulttuuri ja vanhempien toiveet kulttuurikasvatukselle. Yhtä mieltä vanhemmat olivat siitä, että päiväkodissa arvostetaan lasten kotikulttuuria sekä lapsen annetaan kasvaa sekä suomalaisen että venäläiseen kulttuuriin. Yksi vanhemmista kertoi, että tämä on syy sille, miksi toinenkin lapsi tuli samaan päiväkotiin.

Kuvio 6. Toiveita kulttuurikasvatukselle

Yllä (Kuvio 6) on perheiden mainitsemia toiveita sille, mitä he haluaisivat opettaa lapsilleen omasta ja suomalaisesta kulttuurista. Punaisella merkityt kansan tarinat, sadut ja laulut sekä oikeakielisyys olivat toiveita sekä venäläisestä että suomalaisesta

kulttuurista. Vanhemmat kokivat tärkeänä, että lapsille opetetaan perinteisiä satuja, kuten Byliny sekä oikeakielisyyttä suomen ja venäjän kielessä. Vihreällä merkityistä juhlista ja perinteistä vanhemmat mainitsivat, että on tärkeää, että toiminnan lisäksi lapsille myös selitettäisiin, miksi tiettyjä juhlia juhlitaan tai miksi perinteet ovat tärkeitä. Sinisellä merkityistä naisten arvostuksesta ja ystävydestä haluttiin opettaa nimenomaan venäläisen kulttuurin näkökulmaa ja sitä, minkälaista näiden tulisi oikeasti olla. Suomalaisesta kulttuurista haluttiin opettaa oranssilla merkittyjä lainkuuliaisuutta ja toleranssia. Toleranssin kohdalla kuitenkin painotettiin sitä, että lapsen ei tarvitse oppia liian mukautuvaksi. Yksi vanhemmista mainitsi myös violetilla merkityn venäläisen etiketin, sillä hän kokee, että suomalaisessa kulttuurissa ei hallita etikettiä kovin hyvin. Edeltävien lisäksi kulttuurikasvatukselle oli esitetty tavoitteiksi venäjän kielen oppiminen, vanhojen tarinoiden selittäminen ja lapsen mielipiteiden kysyminen ja kehittäminen sekä se, mitä arvoja päiväkodissa lapsille opetetaan.

Vanhemmat eivät koe, että suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä olisi syntynyt päiväkodissa haasteita. Kieli sen sijaan saattaa välillä tuottaa haasteita, mutta keskusteluissa puhutaan aina suomea, jotta molemmat vanhemmat voivat osallistua keskusteluun. Yhdessä vastauksessa tuodaan myös ilmi, että perhe ei koe tärkeäksi keskustella päiväkodin kanssa kulttuuriin liittyvistä asioista, sillä osa henkilökunnasta on venäläisiä.

Viimeiset kolme kysymystä liittyivät kieleen, uskontoon ja perheissä vietettäviin juhliin. Vanhemmat kokivat todella tärkeäksi, että lapsi oppii suomen kielen, sillä Suomessa asuessa sitä tarvitaan joka päivä. Yksi vanhemmista kertoi järjestävänsä lapselle vapaa-ajalla suomenkielisiä kerhoja ja virikkeitä, jotta lapsen suomen kieli kehittyisi muuten melko venäjänkielisessä ympäristössä. Uskontoa perheet eivät, yhtä lukuun ottamatta, kokeneet kovin tärkeäksi. Perhe, jolle uskonto oli tärkeää, kertoi, että nyt koronan vuoksi he eivät käy usein kirkossa. He kuitenkin haluavat, että lapsi tietää kirkosta sekä tuntee sekä kirkon että heidän papin hyvin. Vietettävistä juhlista perheet mainitsivat joulun, uuden vuoden, pääsiäisenä, syntymäpäivät, vapun ja nimipäivät sekä voiton päivän (venäjä) että itsenäisyyspäivän (suomi). Osa perheistä kertoi viettävänsä useampaa juhlaa ja osa ainoastaan syntymäpäiviä.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu, hyödyntäminen ja mahdolliset jatkotutkimukset

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajapäiväkodille tietoa siitä, miten vanhemmat kokivat päiväkodin, mitä toiveita heillä oli kasvatusyhteistyölle sekä se, miten kasvatusyhteistyö muotoutuu ja toteutuu kulttuurin osalta varhaiskasvatusympäristössä. Tutkimuksen pohjalta vanhemmat kokivat päiväkodin turvallisen paikkana, johon he jättivät lapsensa mielellään. Molemmin puolin koettiin, että kommunikaatio sujuu hyvin ja toista ymmärretään riittävästi. Muiden työntekijöiden tukea korostettiin, jos yhteistä kieltä ei ollut. Tähän kysymykseen olisi luultavasti tullut enemmän erilaisia vastauksia, jos perheet olisi valittu muuten kuin suomen kielen taidon perusteella.

Vaikka kaikki vanhemmista kokivat, että heidän kotikulttuuriaan arvostetaan, silti osa heistä koki, ettei heitä ollut henkilökunnan puolesta kuultu kulttuuriin liittyvissä asioissa tai he olivat esittäneet toiveita omasta aloitteestaan. Työntekijöiden vastauksista kuitenkin kävi ilmi, että kulttuuriasioita kysellään ja niistä keskustellaan vanhempien kanssa. Jatkossa työntekijöiden olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että kulttuuriin liittyvistä asioista keskustellaan vielä enemmän. Vastauksista sain sen käsityksen, että kulttuuriin liittyviä kysymyksiä kysytään lapsen aloituskeskustelussa, mutta olisiko kulttuurista mahdollista keskustella jatkossa myös enemmän varhaiskasvatuskeskusteluissa. Kun vuorovaikutus on avointa ja vanhemmat kokevat tulleensa kuulluksi, voidaan sekä kotona että päiväkodissa hyödyntää kaikkea tietoa lapsesta, mitä on (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–40). Ympäristönä päiväkotona on kuitenkin kaksikulttuurinen, joten kieli ja kulttuuri on suuressa osassa arkea. Koivusen (2009, 151) mukaan kotikasvatuksen tukemisesta puhutaan, kun vanhempien kanssa käydään avointa keskustelua tavoitteellisesta kasvatuksesta ja kasvatuseräistä sekä arvoista ja kulttuurista lapsen edun mukaisesti.

Vastaukset olivat muiltakin osin hieman ristiriidassa keskenään. Osa vanhemmista koki, että haluaisivat päästä enemmän mukaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun, tietoiseksi arjen kulusta sekä tulevista viikko-ohjelmista ja tapaamaan työntekijöitä keskusteluiden merkeissä varhaiskasvatuskeskusteluiden lisäksi. Osa vanhemmista koki, että yhteistyö on näiltä osin riittävää. Työntekijöille voi olla haastavaa löytää ja erottaa perheistä ne, jotka haluavat olla enemmän mukana. Osallisuuden toteutumista on helppo arvioida pohtimalla sitä, että onko vanhempia kuultu riittävästi, onko heille annettu

mahdollisuus osallistua päiväkodin arjen suunnitteluun ja toteutukseen sekä sitä, että toimiiko molemmin puolinen luottamus kasvatusyhteistyössä. Osallisuuden laatua on sen sijaan vaikeampi arvioida. Koska toisille riittää vähäinen yhteistyö ja toiset toivovat aktiivisempaa, jatkuvaa yhteistyötä, tulee työntekijän huomioida perheiden erilaisuus päiväkodin arjessa. (Koivunen & Lehtinen 2015, 115.)

Jos ylimääräistä keskustelua tarjoaa yhdelle halukkaalle vanhemmalle, pitäisi sitä mahdollisuutta pystyä tarjoamaan näin ollen myös muille perheille. On myös täysin resursseista kiinni, onko ylimääräisiä keskusteluja mahdollista järjestää koko päiväkodin vanhemmille. Vaihtoehtona pidemmille keskusteluille voisi olla osassa kouluissakin käytetyt vanhempainvartit. Vanhemmat voivat kokea ongelmalliseksi tuonti- ja hakutilanteissa keskustelun, kun keskustelulle ei ole varattu erillistä aikaa. Jos päiväkodilla pystyttäisiin pitämään vanhempainvartteja, vanhempi tietäisi, että hänelle on varattu pieni hetki keskustelulle, jolloin hän uskaltaisi tuoda ajatuksia esille enemmän kuin eteisessä kaikkien kuullessa. Näissä tilanteissa vanhemmat saisivat lapsestaan ja päiväkodista enemmän yksilöllistä tietoa useammin kuin kaksi kertaa vuodessa. Tutkimuksen perusteella vanhemmilla oli selkeitä toiveita kasvatusyhteistyölle. Koivunen & Lehtinen (2015, 115) kannustavat pyytämään vanhemmilta palautetta joko kyselylomakkeilla tai suullisesti. Näin pystytään arvioimaan varhaiskasvatuksen ja kasvatusyhteistyön laatua säännöllisesti. Työntekijät toivoivat yhteistyöltä ymmärtävää ymmärtävyyttä, avoimuutta, ystävällisyyttä sekä luottamusta. He kokivat, että vanhempien tulisi ymmärtää kasvatusyhteistyön tärkeys omalta osaltaan. Vanhemmilla toivottiin myös uskallusta keskustella herkemmin syvällisemmistä asioista. Jos vanhempainvartti, -kymppi tai vaikka -vitonen lähtisi toimimaan, myös syvällisemmistä asioista saatettaisiin keskustella herkemmin.

Tässä raportissa esitetyn teorian, tutkimuksen tulosten ja pohdintojen pohjalta, esitän, että lapsen kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvatusyhteistyön sujuvuutta voidaan vielä parantaa. Vaikka vanhemmat ja työntekijät kokevat, että kommunikaatio heidän välillään sujuu hyvin, voidaan keskustelukulttuuria lähteä kehittämään parempaan suuntaan. Kun vuorovaikutuksen perusasiat ovat jo kunnossa, on siihen päälle helpompi lähteä rakentamaan syvempää keskustelukulttuuria. Näillä keinoin päästään monesta vastauksista ilmi käyneistä haasteista, jos ei kokonaan eroon niin ainakin osittain.

Jatkotutkimusaiheena voisi selvittää, miten venäjältä tulleet pelkkää venäjää puhuvat perheet kokevat suomalaisen varhaiskasvatuksen ja lapsen kulttuuri-identiteetin muodostumisen varhaiskasvatusympäristössä. Tässä tutkimuksessa otanta perustui suomen kielen taitoon, jolloin perheet olivat jo päässeet mukaan suomalaiseen

yhteiskuntaan. Jos tutkittaisiin perheitä, jotka ovat tulleet juuri Suomeen tai eivät muusta syystä ole oppineet vielä suomen kieltä, saataisiin varmasti arvokasta tutkimustietoa venäläisestä kulttuurista ja vanhempien toiveista lapsen varhaiskasvatukselle.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja ammatillinen kasvu

Tutkimuksen luotettavuutta mitataan validiteetilla ja reliabiliteetilla. Tutkimuksen validiteetti voidaan varmistaa etukäteen tehdyllä suunnittelulla ja tarkoin harkitulla tiedonkeruulla. Kun tiedonkeruulla mitataan oikeita asioita ja kysymykset kattavat tutkimusongelman, vastausprosentti on korkea, kyselyn perusjoukko on määritelty selkeästi ja otanta tehty perusjoukosta sopivalla tavalla tutkimus on yleensä luotettava. Reliaabelilla tutkimuksella saadaan samanlaisia tuloksia toistettaessa tutkimus ja se antaa tarkkoja, ei sattumaan perustuvia tuloksia. Jotta tulokset olisivat luotettavia, on otoksen oltava tarpeeksi suuri ja edustava sekä tiedonkeruun ja käsittelyn tulee olla huolellisesti ja virheettömästi tehtyjä. (Heikkilä 2014.)

Otanta tutkimukseen tehtiin sen perusteella, kuinka hyvä suomen kielen taito työntekijöillä ja perheillä oli. Jos kyselyt olisi ollut mahdollista toteuttaa perheiden äidinkielellä, tutkimuksesta olisi voitu saada mahdollisesti kattavampi. Saadut vastaukset olivat kuitenkin melko monipuolisia. Kysymykset olivat valmiiksi aseteltuja ja niihin saadut vastaukset olivat pääpiirteittäin niitä asioita, joita kysymyksenasetteleluilla myös hain. Tulokset myös vastasivat tutkimusongelmiin. Päiväkodin kokoon nähden otanta oli riittävä monipuolisten vastausten saamiseksi. Näin ollen tutkimusta voidaan pitää melko luotettavana.

Työntekijähaastatteluiden ja -kyselyiden ja perheiden kyselyiden suhde toisiinsa on epäsuhdanteinen, sillä työntekijöistä tutkimukseen osallistuivat lähes kaikki. Jotta perheiden vastaukset olisivat samassa suhteessa työntekijöiden vastausmääriin, olisi perheitä pitänyt valita tutkimukseen useampia. Otantaa suunnitellessa ja opettajan kanssa keskustellessa, tulimme kuitenkin yhdessä siihen lopputulokseen, että neljä perhettä on tutkimuksen kannalta riittävä määrä, kunhan kaikki vastaavat kyselyyn. Onnekseni kaikki kennelle kysely lähetettiin, olivat aktiivisia ja sitoutuivat haastatteluun. Annoin perheille mahdollisuuden olla vastaamatta joihinkin kysymyksiin kysymysten suuren määrän vuoksi, mutta kaikki vastasivat kaikkiin kysymyksiin.

Opinnäytetyöprosessin aikana tulin kiinnittäneeksi paljon enemmän huomiota kulttuuriin asioihin kuin aikaisemmin. Kulttuuriin liittyvään teoriaan tutustuminen avasi omia ajatuksiani ja kiinnostukseni venäläistä kulttuuria kohtaan heräsi. Koska olin itse ollut töissä toimeksiantajapäiväkodissa suuri osa työntekijöiden vastauksista oli minulle jo tuttuja ja minulla oli ennako-odotuksia sen suhteen, mitä vastauksista käy ilmi. Vanhempien vastaukset sen sijaan avasivat enemmän silmiäni ja ajatuksiani siitä, miten kasvatustyhteistyötä tulisi lähteä kehittämään. Koen opinnäytetyöni jälkeen, että ymmärrän enemmän sitä, mitä kaikkea onnistuneella ja avoimella kasvatustyhteistyöllä voidaan saada aikaan lapsen elämässä. Opintojeni aikana sain teoriapohjan, työn kautta vähän lisää kokemusta ja opinnäytetyöni kautta vielä enemmän ajatuksia ja tietoa. Vaikka opinnäytetyöni oli suuren ponnistelun takana, koen, että valmis opinnäytetyö kädessä on varsin onnistunut olo.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A. & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fägel, S. & Säävälä, M. (toim.), Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry. Viitattu 14.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/35384362a5def5f58e56b03617dd7a3a/1605526682/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_fi-nal%202608%20%283%29.pdf

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti – Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Julkaisussa Kulttuuri-identiteetti & kasvatus. Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. Viitattu 10.6.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://kulttuuriperintokasvatus.wp-palvelu.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy. Viitattu 13.11.2020 Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <http://tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Huynh, Q., Nguyen, A. & Benet-Martínez, V. 2011. Bicultural Identity Integration. Viitattu 25.9. Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://www.researchgate.net/publication/226742024_Bicultural_Identity_Integration

Ihmisoikeusliitto. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Viitattu: 14.1.2019 <https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>

Jokikokko, K. 2002. Interkulttuurinen kompetenssi apuna kulttuurien kohdatessa. Teoksessa Räsänen, R.; Jokikokko, K.; Järvelä, M-L. & Lamminmäki-Kärkkäinen, T. (toim.) Interkulttuurinen opettajankoulutus. Utopiasta todellisuudeksi toimintatutkimuksen avulla. Oulu: Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö. Viitattu 10.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteesta: <http://jultika oulu.fi/files/isbn9514268075.pdf>.

Kansalaisopistojen liitto KoL Ry 2018. Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa – koulutusmateriaali 2018. Viitattu 10.6.2020 www.peda.net > Kansalaisopistojen liitto KoL Ry. > Kansalaisopistofoorumi > Maahanmuuttajakoulutus > Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa – koulutusmateriaali > Teema 2: Kulttuurienvälinen osaaminen koostamistilanteissa > Mitä on kulttuuri?

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lapse, nuoret ja perheet -osasto. Väitöskirja. Kasvatustieteiden yksikkö. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 15.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf>

Kielitoimiston sanakirja 2020. Yhteisö. Viitattu 10.6.2020 www.kielitoimiston sanakirja.fi > yhteisö

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito, Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: PS-kustannus

Koivunen, P.-L. & Lehtinen T. 2015. Kasvu kiikarissa, Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Juva: PS-kustannus.

Suomen Mielenterveys ry, 2020. Identiteetti – Kuka minä olen? Viitattu 10.6.2020 www.mieli.fi > mielenterveys > itsetuntemus > identiteetti

Murray, E.; McFarland-Piazza, L. & Harrison, L.J. 2015. Changing patterns of parent-teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care* 185 (7), 1031–1052. DOI: 10.1080/03004430.2014.975223

Novitsky, A. & Alitolppa-Niitamo, A. 2012. Kotoutujan Roolipaletti. Toiminta-malli maahanmuuttotyöhön. Väestöliitto. Helsinki: Topnova.

Opetushallitus, 2018. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. Varhaiskasvatus. Viitattu: 11.1.2019 https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/varhaiskasvatus

Paavola, H. 2007. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Rakkolainen-Sossa, S. 2016. Kasvatuskumppanuuden hengessä – kansainväliset perheet ja varhaiskasvatus monikielisten lasten kehitystä tukemassa. Kieliviesti. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2016/kasvatuskumppanuuden-hengessa-kansainvaliset-perheet-ja-varhaiskasvatus-monikielisten-lasten-kehitysta-tukemassa>

Rakkolainen-Sossa, S. 2015. Kolmikielinen koti kasvuympäristönä. – Kieliviesti. Kielineuvosto, Tukholma. Saatavilla sähköisesti osoitteessa: <http://www.sprakochfolkminnen.se/download/18.7d995e4914c92a4fbd01157/1429540545535/Kolmikielinen+koti+kasvu-ymp%C3%A4rist%C3%B6n%C3%A4-1-2015.pdf>

School Education Gateway 2020. Education Talks: Miksi kulttuurikasvatus on tärkeää. Viitattu 10.6.2020 www.schooleducationgateway.eu/fi/ > Näkökulmat > Haastattelut > Education Talks: Miksi kulttuurikasvatus on tärkeää

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.), Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry. Viitattu 14.11.2020. Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/35384362a5def5f58e56b03617dd7a3a/1605526682/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_fi-nal%202608%20%283%29.pdf

Talib, M. & Lipponen, P. 2008. Kuka minä olen? Monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta. Turku: Suomen Kasvatustieteellinen Seura.

Tilastokeskus 2020a. Vieraskieliset. Viitattu: 18.8.2020 www.stat.fi > Tuotteet ja palvelut > Maahanmuuttajat ja kotoutuminen > Maahanmuuttajat väestössä > Ulkomaan kansalaiset

Tilastokeskus 2020b. Vieraskieliset. Viitattu: 18.8.2020 www.stat.fi > Tuotteet ja palvelut > Maahanmuuttajat ja kotoutuminen > Maahanmuuttajat väestössä > Vieraskieliset

THL 2020. Kotoutuminen ja osallisuus. Viitattu 10.6.2020 www.thl.fi > aiheet > maahanmuutto ja kulttuurien moninaisuus > kotoutuminen ja osallisuus

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. E-kirja. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Annettu Helsingissä 13.7.2018. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Vihavainen, T. 2012. Opas venäläisyyteen. Helsinki: Otava.

Vilka, H. 2015. Tutki ja mittaa. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Saatavilla sähköisesti osoitteesta <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>.

Wikipedia 2020. Monikulttuurisuus. Viitattu 10.6.2020 fi.wikipedia.org > monikulttuurisuus

Yhdenvertaisuus 1325/2014. Annettu Helsingissä 3.12.2014. Saatavilla sähköisesti osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

YK 2020. Lapsen oikeuksien sopimus 30 artikla s.23 Saatavilla sähköisesti osoitteessa https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

Kulttuurikysely työntekijöille

Kulttuurikysely työntekijöille

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja varhaiskasvatuksen opettajaksi. Teen opinnäytetyötä ja aiheeni käsittelee sitä, miten vanhempien ja työntekijöiden välisellä yhteistyöllä voidaan tukea lapsen kulttuuri-identiteetin muodostumista suomalais-venäläisessä ympäristössä. Minua kiinnostaa minkälaista tietoa ja taitoa varhaiskasvatuksen työntekijöillä täytyy olla suomalais-venäläisessä ympäristössä, minkälaisilla työtavoilla yhteistyötä vanhempien kanssa saataisiin sujuvammaksi sekä se, miten vanhemmat kokevat varhaiskasvatuksen ja lapsensa kulttuurikasvatuksen.

Kyselyn tuloksia käytän vain opinnäytetyötäni varten eikä haastateltavien vastauksia voida henkilöidä.

Jos ilmenee kysymyksiä, tarvittaessa minuun voi olla yhteydessä sähköpostitse.

Vastausaikaa on x.xx.xxxx asti.

Ystävällisin terveisin
Laura Hoppo

1. Tästä kyselystä saatuja tietoja käytetään vain opinnäytetyöni tutkimukseen. Osallistujien henkilöllisyys ei tule ilmi työstäni.

Suostun siihen, että vastauksiani käytetään osana tutkimusta. *

- Suostun
 En suostu

Taustakysymykset

2. Oletko asunut aina Suomessa?

- Kyllä
 Ei, missä muualla ja kuinka kauan

3. Taustatietoja

Äidinkieli	<input type="text"/>
Kotikieli	<input type="text"/>
Koulutus	<input type="text"/>
Valmistumis- vuosi	<input type="text"/>
Työtehtävä päi- väkodissa	<input type="text"/>
Työkokemus vuosina	<input type="text"/>

4. Onko sinulla kuinka paljon kokemusta monikulttuuristen perheiden kanssa työskentelystä? Mistä kokemus on karttunut?

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

5. Nimeä muutama (2-3) kulttuuriero suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

6. Nimeä muutama (2-3) ero suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

Yhteistyö vanhempien kanssa

7. Minkälaisena koet kasvatusyhteistyön perheiden kanssa, jos ette edusta samaa kulttuuria? Miten vasun perusteet tukevat yhteistyön tekemistä?

8. Miten kommunikoitte vanhempien kanssa?

Millä kielellä kommunikoitte?

Ymmärtävätkö vanhemmat teitä?

Ymmärrättekö itse vanhempia?

9. Miten yhteistyö vanhempien kanssa sujuu?

Miten perheet otetaan mukaan suunnitteluun ja toteutukseen?

Millä keinoilla varmistetaan vanhempien osallisuus päiväkodin arjessa?

Minkälaisia vahvuuksia sinulla on monikulttuurisiin kohtaamisiin? Entä haasteita?

Mitkä tekijät kuormittavat eniten monikulttuurisessa yhteistyössä?

Mitä hyviä käytäntöjä olet löytänyt yhteistyön luomiseksi ja ylläpitämiseksi?

Miten kasvatusyhteistyö sujuu, jos perheen arvot ja asenteet ovat ristiriidassa omiesi kanssa?

10. Kuunnellaanko päiväkodissa perheen toiveita kulttuuriin liittyvissä asioissa?

Käydäänkö perheiden kanssa keskusteluja kulttuurisista asioista?

Otetaanko keskusteluissa huomioon kieli/kulttuuri/uskonto? Jos kyllä, niin miten?

Koetteko, että päiväkodissa arvostetaan lasten kotikulttuuria?

11. Miten haluaisit kehittää kasvatusyhteistyötä vanhempien kanssa liittyen kulttuurien moninaisuuteen? Vai onko se mielestäsi jo nyt halutulla tasolla?

12. Mitä toivotte yhteistyöltä vanhempien kanssa?

13. Koetteko, että lapsi saa kasvaa sekä suomalaisen että venäläiseen kulttuuriin? Miten tämä näkyy arjessa?

Päiväkodin arki**14. Millä tavoin päiväkodin arjessa näkyy suomalainen ja venäläinen kulttuuri?**

**15. Miten kulttuurikasvatusta toteutetaan päiväkodissa?
Millä keinoin sitä voitaisiin lisätä tai saada monipuolisemmaksi?**

Miten kulttuureista ja arvoista opetetaan lapsille?

Huomioidaanko päiväkodin arjessa sekä venäläisen että suomalaisen kulttuurin juhlat?

Löytyykö päiväkodista kulttuurien moninaisuuteen liittyvää materiaalia (esim. Pelit, kirjat, soittimet, lelut)?

Otetaanko päiväkodin hankinnoissa huomioon kulttuurien moninaisuus?

16. Miten lapsen kielen kehittymistä tuetaan?

Millä keinoin lapsen kielen kehitystä tuetaan suomen ja venäjän kielen osalta?

Onko kielet tasa-arvoisessa asemassa?

Miten kielitaitoa arvioidaan päiväkodissa?

17. Oletko kokenut yhteentörmäyksiä päiväkodin arjessa tai perheiden kanssa suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä? Missä tilanteissa?

Sinä ja työyhteisösi

**18. Minkälaista koulutusta olet saanut liittyen kulttuurien moninaisuuteen?
Ja minkälaisia tietoja ja taitoja haluaisit saada työsi tueksi kulttuuriseen
moninaisuuteen liittyen jatkossa?**

19. Miten työyhteisössä kehitetään työntekijöiden kulttuurista osaamista?

**20. Kuinka paljon työyhteisössä pohditaan kulttuurien moninaisuutta?
Millaisissa tilanteissa?**

**21. Oletteko kokeneet haasteita suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä?
Onko kulttuuriin liittyviä haasteita ilmennyt päiväkodissa?**

**22. Kuinka tietoinen olet omista arvoistasi, asenteistasi ja
kasvatusperiaatteistasi? Ohjaavatko ne kuinka paljon omaa työtäsi
varhaiskasvattajana?**

Kulttuurikysely perheille

Kulttuurikysely

Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja varhaiskasvatuksen opettajaksi. Teen opinnäytetyötä ja aiheeni käsittelee sitä, miten vanhempien ja työntekijöiden välisellä yhteistyöllä voidaan tukea lapsen kulttuuri-identiteetin muodostumista suomalais-venäläisessä ympäristössä. Minua kiinnostaa minkälaista tietoa ja taitoa varhaiskasvatuksen työntekijöillä täytyy olla suomalais-venäläisessä ympäristössä, minkälaisilla työtavoilla yhteistyötä vanhempien kanssa saataisiin sujuvammaksi sekä se, miten vanhemmat kokevat varhaiskasvatuksen ja lapsensa kulttuurikasvatuksen.

Kyselyn tuloksia käytän vain opinnäytetyötäni varten eikä haastateltavien henkilöllisyys tule ilmi työstäni.

Jos ilmenee kysymyksiä, tarvittaessa minuun voi olla yhteydessä sähköpostitse.

Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata.

Kuitenkin mitä enemmän saan vastauksia, sitä enemmän saan kerättyä tietoa :)

Vastausaikaa on xx.xx.xxxx asti.

Ystävällisin terveisin

Laura Happo

1. Tästä kyselystä saatuja tietoja käytetään vain opinnäytetyöni tutkimukseen. Osallistujien henkilöllisyys ei tule ilmi työstäni.

Suostun siihen, että vastauksiani käytetään osana tutkimusta. *

- Suostun
- En suostu

Taustakysymykset

2. Onko perhe asunut aina Suomessa?

- Kyllä
- Ei, missä muualla ja kuinka kauan

3. Mitä kieltä henkilöt puhuvat äidinkielenään?

Äiti	<input type="text"/>
Isä	<input type="text"/>
Lapsi / lapset	<input type="text"/>

4. Kotikieli - mitä kieltä puhutaan?

Vanhemmat toisilleen	<input type="text"/>
Äiti lapsille	<input type="text"/>
Isä lapsille	<input type="text"/>
Lapset toisilleen	<input type="text"/>

5. Nimeä muutama (2-3) kulttuuriero suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

6. Nimeä muutama (2-3) ero suomalaisen ja venäläisen päiväkodin välillä

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>

Yhteistyö päiväkodin kanssa

7. Mitä ajattelette suomalaisesta päiväkodistä?

Jätättekö lapsen mielellään päiväkotiin? Tykkääkö lapsi jäädä päiväkotiin? Onko lapsella kavereita?

8. Miten kommunikoitte päiväkodin työntekijöiden kanssa?

Millä kielellä kommunikoitte? Ymmärtävätkö työntekijät teitä? Ymmärrättekö itse työntekijöitä?

9. Miten yhteistyö työntekijöiden kanssa sujuu?

Tiedättekö, mitä päiväkodissa tapahtuu päivän aikana? Onko teiltä kysytty toiveita lapsen kasvatukseen tai kulttuuriin liittyvissä asioissa? Koetteko, että yhteistyö on avannut uusia mahdollisuuksia? Minkälaisia haasteita olette kohdanneet yhteistyössä?

10. Mitä toivotte yhteistyöltä työntekijöiden kanssa?

Jos saisitte muuttaa yhteistyössä jotakin, mitä se olisi?

11. Koetteko, että päiväkodissa arvostetaan lasten kotikulttuuria?

12. Koetteko, että lapsi saa kasvaa sekä suomalaiseen että venäläiseen kulttuuriin?

Kulttuurista, kielestä ja uskonnosta

**13. Mitä asioita haluaisitte opettaa lapselle omasta kulttuuristanne?
Mitä asioita haluaisitte, että lapsi oppii suomalaisesta kulttuurista?**

14. Millaisia tavoitteita teillä on lapsen kasvatukselle kulttuuriin liittyen?

15. Oletteko kokeneet haasteita suomalaisen ja venäläisen kulttuurin välillä?**Onko kulttuuriin liittyviä haasteita ilmennyt päiväkodissa?**

16. Oletteko päässeet kertomaan kulttuurin liittyvistä asioista päiväkodin työntekijöille?

**17. Jos kotona puhutaan muuta kieltä kuin suomea,
Kuinka tärkeäksi koette, että lapsi oppii kotikielen lisäksi myös suomen
kielen?**

18. Millainen merkitys uskonnolla on perheellenne?

19. Millaisia juhlia vietätte?
